

1η Ενότητα – Δ1. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου

✂ Να χωρίσετε το παρακάτω κείμενο σε παραγράφους και να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε καθεμιά από αυτές.

Τον 8ο αιώνα π.Χ. παρατηρήθηκε στον ελληνικό κόσμο μια σημαντική εξέλιξη. Το παλιό φυλετικό κράτος διασπάστηκε και τη θέση του πήρε η πόλη-κράτος. Ο Αριστοτέλης είδε τη δημιουργία της πόλης-κράτους ως επιθυμία των ανθρώπων για ζωή και την επιβίωση της ως επιθυμία για καλή ζωή. Πυρήνας του νέου θεσμού υπήρξε ο συννοικισμός. Ακολούθησε η ένωση των συννοικισμών σε μία πόλη (άστυ), γύρω από μια ισχυρή θέση, την ακρόπολη. Πάνω στην ακρόπολη χτίζονταν οι ναοί και τα δημόσια κτίρια. Κάτω και γύρω από αυτήν απλώνονταν οι κατοικίες και τα καταστήματα, όπου οι τεχνίτες, ξυλουργοί, αγγειοπλάστες και έμποροι, εργάζονταν για να καλύψουν τις ανάγκες της ζήτησης. Σταδιακά η πόλη περιβάλλεται από τείχη. Στην ύπαιθρο εξακολούθησε να μένει ένα μέρος του πληθυσμού, που ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Ο πολίτης αισθάνεται ασφαλής, αναπτύσσει ποικίλες δραστηριότητες και νιώθει ελεύθερος. Αποκτά συνείδηση του ρόλου του ως μέλους μιας κοινότητας, στη διακυβέρνηση της οποίας μετέχει ενεργά. Οι πολίτες στρατεύονται, για να υπηρετήσουν τις ανάγκες ενός νέου οργανικού συνόλου. Συγκροτούν την «οπλική φάλαγγα», φορούν πανοπλία και όλοι μαζί υπερασπίζονται την πόλη τους. Η προσφορά είναι συλλογική και ο σκοπός κοινός. Στην οπλική φάλαγγα συμμετείχαν όσοι μπορούσαν να αγοράσουν με δική τους δαπάνη την απαραίτητη πανοπλία. Αυτή η διευρυμένη συμμετοχή επέφερε μια γενικότερη κοινωνική εξίσωση. Οι κοινωνικές διαφορές περιορίστηκαν. Ωστόσο, δεν έλειψαν οι πολιτικοί ανταγωνισμοί που αντικείμενό τους είχαν την άσκηση εξουσίας. Με την πόλη συνδέεται και το πολίτευμα, δηλαδή το σύστημα διακυβέρνησης. Όταν συγκροτή-

θηκε η πόλη, η βασιλεία είχε παρακμάσει. Την εξουσία κατέλαβαν οι ευγενείς και έτσι το πολίτευμα έγινε αριστοκρατικό. Η ονομασία αυτή οφείλεται στους «άριστους», τους πλούσιους δηλαδή ιδιοκτήτες γης, που παλαιότερα αποτελούσαν και το συμβούλιο του βασιλιά. Με την ανάπτυξη του εμπορίου και την ευρεία χρησιμοποίηση του νομίσματος δημιουργήθηκε μια νέα τάξη, η οποία με τη δύναμη του χρήματος αφαίρεσε την εξουσία από τους αριστοκράτες. Οι λίγοι αυτοί επέβαλαν τη δική τους εξουσία και το πολίτευμα έγινε ολιγαρχικό. Κριτήριο για τη συμμετοχή στην εξουσία δεν ήταν πια η καταγωγή αλλά ο πλούτος.

(Ιστορία Α' Γυμνασίου)

≡ Σε καθεμιά από τις παραγράφους που ακολουθούν υπάρχουν η θεματική περίοδος, τα σχόλια και η κατακλείδα. Προσπαθήστε να τα επισημάνετε και να τα βάλετε στη σειρά για να σχηματίσετε παραγράφους.

- A. 1. Μεσάνυχτα κι όμως ο ήλιος φαίνεται φωτεινότερος και θαμπώνει την όραση.
2. Η δύση και η ανατολή του ηλίου απέχουν μόνο λίγα λεπτά.
3. Όλη η φύση τυλίγεται με χρυσό φως και μουλιασμένη απ' αυτό μοιάζει σαν να θέλει να κοιμηθεί μέσα σ' αυτό το ρόδινο όνειρο.
4. Παράδοξο πράγμα να μιλά κανείς για ηλιόφωτα μεσάνυχτα.
5. Στους πόλους της γης έχουμε μέρες και νύχτες που διαρκούν έξι μήνες.
6. Κι όμως το φυσικό αυτό γεγονός συμβαίνει στη γη μας.
7. Ο ήλιος του μεσονυχτίου είναι ένα σπάνιο πανόραμα του πλανήτη μας.

- Β. 1. Το κάπνισμα προκαλεί δύσοσμη αναπνοή και κιτρινωπά δόντια.
2. Ακόμη και αν δεν καπνίζετε, πιθανόν να έχετε παρατηρήσει ότι τα ρούχα μυρίζουν τσιγαρίλα, αν βρεθήκατε κοντά σε καπνιστές.
3. Το κάπνισμα είναι βλαβερό για την υγεία.
4. Συχνά κάνει τους άλλους ανθρώπους να μην θέλουν να βρίσκονται κοντά τους.
5. Οι περισσότεροι άνθρωποι το ξέρουν αυτό, αλλά λίγοι γνωρίζουν πως το κάπνισμα επηρεάζει την εικόνα τους και τη στάση που οι άλλοι άνθρωποι κρατάνε απέναντί τους.
- Γ. 1. Δέντρα λέμε τα φυτά που ο κορμός τους σε ορισμένο ύψος διακλαδίζεται πάνω από το έδαφος (π.χ. μηλιά, πεύκο).
2. Τα φυτά που δεν έχουν κορμό και η διακλάδωση τους αρχίζει από το έδαφος λέγονται θάμνοι. Θάμνος είναι π.χ. η πικροδάφνη, η τριανταφυλλιά.
3. Μια άλλη κατηγορία φυτών είναι οι ημίθαμνοι. Πρόκειται για θάμνους που ξεραίνονται κάθε χρόνο. Η φασκομηλιά είναι ημίθαμνος.
4. Το είδος του φυτού καθορίζεται κυρίως από το βλαστό του. Ο κύριος βλαστός σε πολλά φυτά ονομάζεται κορμός.
-
-
-

Στις παρακάτω παραγράφους να διακρίνετε τη θεματική περίοδο, τα σχόλια και την κατακλείδα.

Β. Η Ελλάδα δεν είναι μόνο ήλιος και θάλασσα και τα υπέροχα τοπία που βλέπετε στα καρτ ποστάλ. Η Ελλάδα είναι και οι άνθρωποι που ζουν εδώ. Και αξίζει να αναζητήσετε στα ταξίδια σας και τα δύο, ίσως περισσότερο τους ανθρώπους της. Αλλά, αν είναι μια φορά δύσκολο να ανακαλύψετε αμόλυντα και ακάθαρτα τοπία, είναι δύο φορές δύσκολο να ανακαλύψετε αυθεντικούς Έλληνες. Αναζητήστε τους μακριά από τις τουριστικές περιοχές.

(Ν. Γλώσσα Β' Γυμνασίου)

A. Η ομοιότητα μεταξύ των ανθρώπων είναι αυταπόδεικτο γεγονός. Όλοι οι άνθρωποι μοιάζουμε σε τέτοιο βαθμό, ώστε να είναι ξεκάθαρο ότι ανήκουμε στο ανθρώπινο είδος. Ταυτόχρονα όμως διαφέρουμε σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μπορεί κανείς να ξεχωρίζει εύκολα τον έναν από τον άλλον. Αναζητώντας το ποσοστό του γενετικού υλικού μας, το οποίο είναι υπεύθυνο για τις ομοιότητες μεταξύ μας, οι επιστήμονες συνέκριναν τμήματα DNA από ανθρώπους διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών. Η σύγκριση κατέδειξε ότι ο *Homo Sapiens* αποτελεί ένα εξαιρετικά ομοιογενές είδος: δύο οποιοδήποτε άνθρωποι, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους, είναι γενετικά ταυτόσημοι κατά 99%. Το υπόλοιπο 0,1% είναι αυτό που κάνει τον καθένα μας ξεχωριστό.

(Ν. Γλώσσα Γ' Γυμνασίου)

✎ Να βρείτε μία κατάλληλη θεματική περίοδο για καθεμιά από τις παρακάτω παραγράφους.

α. Κύριο καθήκον των ανδρών ήταν να είναι σωστοί στρατιώτες και πολίτες. Έτσι μετά την ηλικία των επτά ετών ζούσαν σε ημιστρατιωτικές ομάδες και το κράτος φρόντιζε για την ανατροφή τους. Ελάχιστα πήγαιναν στο σπίτι τους. Ο σπουδαιότερος ρόλος των γυναικών ήταν η τεκνοποιία και όχι οι οικιακές εργασίες, που θεωρούνταν έργο των δούλων. Όμως λόγω της συχνής απουσίας των ανδρών από το σπίτι, οι γυναίκες έπρεπε να έχουν τη φροντίδα του οίκου και το μέγαλωμα των παιδιών. Οι Σπαρτιάτισσες δεν ήταν περιορισμένες στο σπίτι όπως οι Αθηναίες.

β. Πρώτα, πρώτα η σπουδαία γεωγραφική θέση της Κρήτης, που βρίσκεται κοντά σε τρεις ηπείρους και επιπλέον κοντά σε περιοχές, όπου από πολύ παλιά είχαν αναπτυχθεί σπουδαίοι πολιτισμοί (π.χ. ο αιγυπτιακός). Έπειτα το εύφορο έδαφος, οι καλές κλιματολογικές συνθήκες του νησιού και η επικράτηση μιας μακροχρόνιας ειρήνης, είναι οι βασικοί λόγοι που οδήγησαν στη μεγάλη ανάπτυξη της μινωικής Κρήτης.

Τρόποι ανάπτυξης μιας παραγράφου

I. Ανάπτυξη παραγράφου με **παραδείγματα**

- ➔ Έτσι αναπτύσσεται μια θεματική περίοδος, αν το περιεχόμενό της χρειάζεται διευκρίνιση.
- ➔ Τα παραδείγματα λαμβάνονται από την καθημερινή ζωή, την προσωπική εμπειρία, τη φαντασία, την ιστορία.
- ➔ Συνήθως επιβεβαιώνουν το περιεχόμενο ενός επιχειρήματος.

II. Ανάπτυξη παραγράφου με **σύγκριση και αντίθεση**

- ➔ επισημαίνουμε τις ομοιότητες ή τις διαφορές ανάμεσα σε πρόσωπα, φαινόμενα, θεσμούς κτλ, που μας υποδεικνύει η θεματική περίοδος.
- ➔ στη θεματική πρόταση πρέπει να καταγράφονται τα συγκρινόμενα και να αναγνωρίζεται η ομοιότητα ή η αντίθεσή τους.
- ➔ η παράγραφος οργανώνεται με δύο κυρίως τρόπους:
 - α) ή παρουσιάζονται τα γνωρίσματα του ενός μέλους και στη συνέχεια όλα τα γνωρίσματα του άλλου [= ο πιο εύκολος τρόπος]
 - β) ή καταγράφονται σημείο προς σημείο οι ομοιότητες και διαφορές των συγκρινόμενων μελών

III. Ανάπτυξη παραγράφου με **αναλογία**

- αν η θεματική πρόταση είναι διατυπωμένη ως παρομοίωση ή μεταφορά, τότε αναπτύσσεται με αναλογία, με μια, δηλαδή, εκτεταμένη παρομοίωση.
- με τη μέθοδο αυτή αναλύουμε την ομοιότητα ανάμεσα σε δύο φαινόμενα, αντικείμενα τα οποία είναι φαινομενικά ανόμοια.

IV. Ανάπτυξη παραγράφου με **διαίρεση**

- στην περίπτωση αυτή η θεματική πρόταση είναι διατυπωμένη έτσι που να αποκαλύπτει τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται ένα αντικείμενο ή μια ιδέα.
- με τη διαίρεση αναλύουμε ένα όλο (γένος) στα μέρη του (είδη) με βάση κάποιο ουσιώδες γνώρισμά τους (διαιρετική βάση).
- συχνά στη διαίρεση, όταν καλύπτει μία (ή περισσότερες) παράγραφο, στην αρχή δίνεται μια πρωτοβάθμια διαίρεση και στη συνέχεια αναπτύσσονται πιο αναλυτικά τα είδη της διαιρετέας έννοιας.
 - μία διαίρεση θεωρείται **επαρκής** αν:
 - γίνεται με ορισμένη και ενιαία διαιρετική βάση
 - περιλαμβάνει όλα τα είδη του γένους (τέλεια)
 - δε γίνεται κάποιο άλμα στα είδη της (συνεχής).

V. Ανάπτυξη παραγράφου με **ορισμό**

- με ορισμό αναπτύσσεται η θεματική πρόταση, όταν το περιεχόμενό της υποβάλλει στον αναγνώστη την πιθανή ερώτηση “τι είναι;” ή “τι εννοεί μ’ αυτό;”.
- σ’ έναν ορισμό υπάρχει η **οριστέα έννοια**, το **γένος**, η **ειδοποιός διαφορά** (: τα χαρακτηριστικά της γνώρισμα που τη διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες έννοιες, οι οποίες ανήκουν στο ίδιο γένος)
- πολλές φορές, για να αναλυθεί σε βάθος μια έννοια, δίνεται στην αρχή ένας πρωτοβάθμιος ορισμός και έπειτα αναπτύσσονται οι όροι που την αποτελούν.

✍ Με ποιον από τους παραπάνω τρόπους αναπτύσσονται οι παράγραφοι που ακολουθούν;

1)

Το δοκίμιο (οριστέα έννοια) είναι ένα ιδιότυπο γραμματειακό είδος (γένος) που βρίσκεται ανάμεσα στα καθαρώς λογοτεχνικά κείμενα και στις σύντομες μελέτες (ειδοποιός διαφορά). Αυτό σημαίνει ότι δεν ταυτίζεται με τα λογοτεχνικά κείμενα ούτε, βέβαια, με τις εμπεριστατωμένες μελέτες. Πραγματεύεται συνήθως ένα θέμα που το εξετάζει στις πιο βασικές του πλευρές, χωρίς όμως να το εξαντλεί, και κατά κανόνα είναι σύντομο στην έκτασή του. Τέλος, δηλώνει περισσότερο και εκφράζει την υποκειμενική οπτική του δημιουργού με το θέμα που πραγματεύεται.

Λεξικό λογοτεχνικών όρων, σελ. 51

2)

Ο οπαδός μιας αθλητικής ομάδας συμπεριφέρεται όπως ο φανατικός μιας ιδεολογίας. Ο οπαδός υπόκειται σε μια συλλογική ταύτιση με τη μαχόμενη ομάδα. Η αθλητική ομάδα ενώνει τους υποστηρικτές της, γίνεται ιδεολογία, απαιτεί προσήλωση, παρέχει σύμβολα, σημαίες και ύμνους. Έτσι, οι οπαδοί διακατέχονται από μαζική ψυχολογία και διάθεση άκριτης στράτευσης με στόχο τη νικηφόρα πορεία της ομάδας. Αντίστοιχα, ο φανατικός υποστηρικτής μιας πολιτικής ιδεολογίας στρατεύεται ανεπιφύλακτα σε μια κοσμοθεωρία που πρεσβεύει ένα μοντέλο ιδανικής κοινωνίας. Υπερασπίζεται, λοιπόν, και προωθεί το ιδεολογικό του όραμα με οπαδική αφοσίωση και δυναμική συμμετοχή σε μαζικά κινήματα. Τον συνεπαίρνουν, γι' αυτό, τα ιδεολογικά σύμβολα και η σύγκρουσή του με το κατεστημένο με στόχο την τελική νίκη.

3)

Α'. Όσο πιο κοντά μας διαδραματίζεται ένα γεγονός, τόσο πιο ενδιαφέρον είναι. Για την αθηναϊκή εφημερίδα η διακοπή του ρεύματος στην Αθήνα είναι η πρώτη είδηση, για τους «Τάμς της Ν. Υόρκης» δεν είναι ούτε μονόστηλο. Οι δέκα πρόσκοποι που χάθηκαν στην Πάργνηθα είναι για μας σπουδαίο θέμα, ενώ οι εκατό Ινδοί στρατιώτες που χάθηκαν στα Ιμαλάια πάνε κατευθείαν στο καλάθι. Η έδρα της εφημερίδας ή του πρακτορείου ειδήσεων παίζει αποφασιστικό ρόλο στην επιλογή και την ιεράρχηση των ειδήσεων. Για την τοπική εφημερίδα της Καλλιθέας πρώτο θέμα είναι ο θάνατος του δημάρχου της και όχι ο θάνατος του Μπρέζνιεφ. Το δεύτερο, λοιπόν, αστέρι της είδησης είναι η εγγύτητα.

(Έκφραση – Έκθεση, Β' Λυκείου, σ. 27 – Χ. ΠΑΣΑΛΑΡΗΣ, Μια Ζωή Τίτλοι)

4)

Ο επαναστάτης διαφέρει ουσιαστικά από τον επαναστατημένο πολίτη. Ο επαναστάτης είναι ευαισθητοποιημένος αλλά και ενεργός πολίτης με υψηλή πολιτική συνειδητότητα. Επιδεικνύει έμπρακτο ενδιαφέρον και συμμετέχει αγωνιστικά, μέσα από συλλογικού χαρακτήρα δραστηριότητες, στην αντιμετώπιση των κοινωνικο-πολιτικών προβλημάτων με μακροπρόθεσμη στόχευση την ανατροπή του καθεστώτος. Αντίθετα, ο επαναστατημένος πολίτης αντιδρά στις αρνητικές πτυχές της πολιτικής πραγματικότητας, εκδηλώνει όμως μία συναισθηματική, φραστική διαμαρτυρία που εξαντλείται σ' ένα θεωρητικό επίπεδο. Η παρορμητική αντίθεση και η ενδεχόμενη αγανάκτησή του συχνά δε συνοδεύονται από δημιουργική δράση και έμπρακτη αντίδραση.

5)

Υ'. Στον πόλεμο κάθε ηλικία πληρώνει το δικό της τίμημα. Οι ηλικιωμένοι βλέπουν τους μόχθους μιας ζωής να εξαφανίζονται. Οι άνθρωποι μέσης ηλικίας, φορτωμένοι το βάρος της οικογένειας, με τα παιδιά να σπονδάζουν και ν' απαιτούν προστασία, αντιμετωπίζουν το φάσμα της ανεργίας. Οι νέοι, έχοντας το όραμα μιας ζωής μπροστά τους, φορτωμένοι όνειρα και προσδοκίες, σφαγιάζονται στην κυριολεξία και σωματικά αλλά και ψυχικά. Ο τρυφερός παιδικός κόσμος σφραγίζεται από τη φρίκη του πολέμου, της προσφυγιάς, της ορφάνιας. Κι οι νεότεροι, που δεν πρόλαβαν να γευτούν τους καρπούς της γης τους, στερούνται την επαφή με τις ρίζες τους, μένουν μετέωροι.

(ΜΑΘΗΤΗΣ)

6)

δ'. Οι κοινωνιολόγοι διακρίνουν δύο τύπους οικογένειας: την πυρηνική και την εκτεταμένη. Πυρηνική ονομάζεται η ολιγάριθμη οικογένεια, που αποτελείται από τους γονείς και τα παιδιά τους. Συναντάται κυρίως στα αστικά κέντρα και αποτελεί την εξέλιξη της μεγάλης πατριαρχικής οικογένειας. Αντίθετα, η εκτεταμένη οικογένεια απαρτίζεται από περισσότερες πυρηνικές και η πιο γνωστή μορφή της είναι η πατριαρχική. Αποτελείται από τον πατέρα-αρχηγό, τη μητέρα, τους παντρεμένους γιους και τα παιδιά τους. Συναντάται κυρίως στις κτηνοτροφικές κοινότητες που νομιάζονται περισσότερους άντρες.

7)

β'. Θα μπορούσαμε να ορίσουμε την ευτυχία ως μια κατάσταση που καταλύει το φόβο, την επίμονη και βασανιστική ανάγκη, τη μοναξιά, το άγχος, που φέρνει την πλήρωση και τη γαλήνη στην ανθρώπινη καρδιά, που δημιουργεί στη ζωή μια ζηλευτή ισορροπία. Ενώ, λοιπόν, η ευτυχία είναι ένα γεγονός πνευματικό, μια κατάσταση ψυχής, οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν πως γεννιέται από ορισμένους, εξωτερικούς, αντικειμενικούς παράγοντες. Όταν, λόγου χάρη, είσαι γερός και χορτάτος, όταν είσαι καλοντυμένος κι έχεις το σπίτι σου, όταν τριγύρω σου βρίσκονται εκείνοι που αγαπάς και που κι εκείνοι σ' ατενίζουν με αγάπη, όταν η πορεία της ζωής σου μέσα στο μέλλον δε σε τρομάζει, δε σε ανησυχεί, γιατί σου φαίνεται σίγουρη και εξασφαλισμένη, τότε, κατά την κοινή αντίληψη, πρέπει να είσαι ευτυχισμένος. Η ευτυχία επομένως δεν είναι παρά η πλήρωση των βασανιστικών σου αναγκών, εκείνων που η ύπαρξή τους δε σ' αφήνει να χαρείς την ελευθερία σου.

8)

β'. Η λειτουργία της φωτοσύνθεσης στα πράσινα μέρη του δέντρου (δηλαδή τα φύλλα) θυμίζει τη λειτουργία ενός βιομηχανικού εργοστασίου: το εργοστάσιο έχει κτιριακές εγκαταστάσεις, μηχανήματα και εργάτες· επίσης το εργοστάσιο δέχεται κάποια πρώτη ύλη, ας πούμε μαλλί, και την επεξεργάζεται για να παράγει ύφασμα. Οι εργάτες μεταφέρουν στα μηχανήματα το μαλλί κι από τα μηχανήματα άλλα ξαίνουν το μαλλί, άλλα το γνέθουν, άλλα το στρίβουν κτλ. Κάτι τέτοιο συμβαίνει και με τη φωτοσύνθεση μέσα στο «πράσινο εργοστάσιο» που ονομάζεται φύλλο. Το φύλλο είναι ένα «κτίριο» που περιέχει «μηχανήματα» (τα κύτταρά του) και «εργάτες» (χλωροφύλλη, χυμούς κ.ά.). Το πράσινο αυτό εργοστάσιο παραλαμβάνει ως πρώτη ύλη το φως του ηλίου και το «συνθέτει», το επεξεργάζεται μέσα στα εξειδικευμένα κύτταρά του για να το μετατρέψει σε συστατικά, που μεταφέρονται σε όλα τα μέρη του δέντρου. Η μεταφορά γίνεται με τους χυμούς, οι οποίοι μοιράζονται σε όλο το δέντρο τα θρεπτικά υλικά που είναι απαραίτητα για τη διατήρηση και ανάπτυξή του.

Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου

1. Να αναπτύξετε με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης τη θεματική περίοδο:

Μεγάλες διαφορές υπάρχουν ανάμεσα στο δημοτικό και το γυμνάσιο. _____

2. Να αναπτύξετε με τη μέθοδο της αναλογίας τη θεματική περίοδο:

Οι κάτοικοι των μεγαλουπόλεων μοιάζουν με φυλακισμένους. _____

Να συμπληρώσετε το περιεχόμενο της επιστολής που ακολουθεί.

σας γράφω

Η ζωή σε μία μεγάλη πόλη, όπως το Ίλιο, διαφέρει σημαντικά από τη ζωή σε μία κωμόπολη ή σε ένα χωριό.

Το Ίλιο, και η Αθήνα γενικότερα, προσφέρουν πολλές δυνατότητες επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους, άθλησης και διασκέδασης.

Ενότητα 1 – Συμπληρωματικές ασκήσεις

Ονοματεπώνυμο:

Το υποκείμενο

✎ Να βρείτε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και να γράψετε τι είναι (ουσιαστικό, αντωνυμία, πρόταση κτλ).

1. Ο καθηγητής διδάσκει ιστορία.
2. Με τιμά το ότι ήρθες.
3. Όποιος θέλει ας με ακολουθήσει.
4. Είναι κουραστικό το πήγαινε έλα.
5. Τι έφταιξε και θύμωσες πολύ;
6. Μπορεί και να βρέξει.
7. Φαίνεται ότι θα ξεφύγει.
8. Φαίνεται τι είσαι!
9. Δε γίνεται να σε βοηθά πάντα η τύχη.
10. Αυτό θέλει πολύ δουλειά.
11. Ρίχνει πολύ χαλάζι.
12. Η Ουρανία ήταν για τους αρχαίους Έλληνες η μούσα της Αστρονομίας.
.....
13. Συνηθίζεται σήμερα να χρησιμοποιούνται ρομπότ για τη συλλογή στοιχείων
στο διάστημα.

✎ Στο κείμενο που ακολουθεί να προσθέσετε τις λέξεις των παρενθέσεων στον κατάλληλο τύπο.

Η ολική έκλειψη της Σελήνης που περίμεναν (ο αστρονόμος)
εδώ και πολλά χρόνια θα γίνει αύριο, λίγο μετά τις 8 το απόγευμα, και θα έχει
διάρκεια τεσσάρων ολόκληρων ωρών. (Ο λόφος) και
..... (το πιο υψηλό σημείο) της πρωτεύουσας και των
άλλων ελληνικών πόλεων (θα γεμίσω) από αστρονόμους και
πολίτες με τα τηλεσκόπια «επ' ώμου», για (να θαυμάσω) τη
γοητεία της «χαμένης» Σελήνης. Παράλληλα (ο πλανήτης) Κρόνος,
Δίας και Αφροδίτη, ίσως, (θα φαίνομαι) ότι
..... (έχω) περισσότερο φως εξαιτίας της έκλειψης. Θα είναι τα μοναδικά

αστέρια του ουρανού που δε (θα τρεμοσβήνω). Και έτσι ο κόσμος (θα δω) το «ματωμένο φεγγάρι» να σβήνει για λίγο πάνω από την Ελλάδα.

Η Σελήνη, η Γη και ο Ήλιος (βρίσκομαι) στην ίδια ευθεία. Το φεγγάρι (έχω) χρώμα βαθύ κεραμιδί και όχι μαύρο, αφού (υπάρχω) μια μικρή αντανάκλαση από τις ηλιακές ακτίνες. (Είμαι) το «ματωμένο φεγγάρι» όπως έλεγαν (ο αρχαίος λαός), όταν (παρατηρούσα) τις φάσεις της έκλειψης, φαινόμενο το οποίο τους (προκαλούσα) φόβο.

2η Ενότητα – Ζούμε με την οικογένεια

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

B1. Οι εγκλίσεις στις ανεξάρτητες προτάσεις

✍ Αφού διαβάσετε προσεκτικά τα τρία κείμενα που ακολουθούν (Α, Β, Γ), να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα που ακολουθεί.

(Στη γραμμή **Δηλώνει** να επιλέξετε από τα εξής: το επιθυμητό – προτροπή – το πραγματικό)

Α

Μεγάλη δραστηριότητα ανέπτυξε το Βυζάντιο επί Ιουστινιανού Α' (527 – 565). Ο αυτοκράτορας ενίσχυσε την κεντρική εξουσία και ανασύστησε τη Ρωμαϊκή Οικουμένη, καταλύοντας τα γερμανικά κράτη, αλλά οι μεγάλες πολεμικές δαπάνες εξάντλησαν το κράτος. (Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία, σελ. 6)

Δηλώνει:
Ρήματα κειμένου:

Β

Στόχοι

Οι μαθητές να αξιολογούν, να αξιοποιούν, να ταξινομούν και να συντονίζουν στην πράξη την ευρύτερη δυνατή πληροφόρηση. Να επικοινωνούν, να συνεργάζονται και να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους. (Τεχνολογία, Β' Γυμνασίου, σελ. 68)

Δηλώνει:
Ρήματα κειμένου:

Γ

Κάνε ένα σχέδιο της πειραματικής διάταξης. Ονομάτισε πάνω στο σχήμα όλα τα επιμέρους εξαρτήματα. Σύγκρινε τη θέση του μηδενός της κλίμακάς σου με το μηδέν του θερμομέτρου. Σύγκρινε το 100 της κλίμακάς σου με το εκατό του θερμομέτρου.

(Φυσική, Τετρ. Εργασιών, σελ. 33)

Δηλώνει:
Ρήματα κειμένου:

Άλλες σημασίες των εγκλίσεων

(Σχολικό βιβλίο, ασκήσεις της σελίδας
32)

Ονοματεπώνυμο:.....

1. Στο κείμενο που ακολουθεί προσπαθήστε να αντικαταστήσετε την προστακτική του β' πληθυντικού προσώπου των ρημάτων

α. με την υποτακτική του β' πληθυντικού

β. με την οριστική του α' πληθυντικού προσώπου.

Πώς διαφοροποιείται το ύφος του κειμένου;

Σε ποιο πρόσωπο και σε ποια έγκλιση προτιμάτε να δίνονται οι οδηγίες για τη χρήση ή την κατασκευή ενός αντικειμένου και γιατί;

ς θα φτιάξετε μια περισσότερο συμπαγή / ανθεκτική μάσκα που να φοριέται.

- 1) Καλύψτε τη γύψινη μάσκα με βαζελίνη.
- 2) Σε μια μικρή λεκάνη κάνετε ένα μίγμα: 1:1 από νερό και ATLACOLL.
- 3) Κόψτε μικρά τετράγωνα κομμάτια από εφημερίδα (2 εκ. X 3 εκ.), βυθίστε τα στο μείγμα της κόλλας, και απλώστε τα πάνω στη γύψινη μάσκα. Καλύψτε την τουλάχιστον με 3 στρώματα από χαρτιά.
- 4) Ύστερα από 12-16 λεπτά σε θερμή ατμόσφαιρα, η χάρτινη μάσκα θα είναι σκληρή, ξερή και θα ξεχωρίζει από τη γύψινη.

α. 1) Να καλύψετε

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β. 1) Καλύπτουμε

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Στις παρακάτω φράσεις να αντιστοιχίσετε τις υπογραμμισμένες οριστικές με τις σημασίες που δίνονται στη δεξιά στήλη.

1. Ο Γιάννης δεν πρόλαβε το τρένο.	
2. Δε θυμάμαι καλά... Θα ήμουν τότε έξι χρονών.	
3. Μακάρι να παίρναμε το πρωτάθλημα.	A. πιθανό
4. Θα είσαι θυμωμένος, για να μιλάς έτσι.	B. πραγματικό
5. Μ' αυτούς τους βαθμούς θα περνούσες και στο πανεπιστήμιο.	Γ. πιθανό
6. Με τόσα λεφτά τότε αγόραζες ό,τι ήθελες.	Δ. δυνατό
7. Θα διαβάσω το μάθημά μου και ύστερα θα έρθω.	E. παράκληση
8. Αν μου το ζητούσες, θα σε βοηθούσα .	Στ. δυνατό
9. Αν δεν ερχόταν ο Νίκος, ήμουν χαμένος .	Z. δυνατό
10. Με περιμένεις δύο λεπτά;	H. ευχή
	Θ. πραγματικό
	I. δυνατό

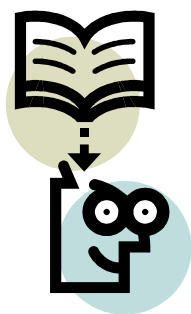
3. Χρησιμοποιώντας τα παρακάτω ρήματα στην υποτακτική, να σχηματίσετε φράσεις που να φανερώνουν : α) προτροπή, β) απορία, γ) το πιθανό.

έρχομαι: α)
 β)
 γ)

παίρνω: α)
 β)

γ)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ
ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΕΝΟΤΗΤΑ 1

A. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

- Το υποκείμενο βρίσκεται ρωτώντας «ποιος;»

- Το υποκείμενο μπορεί να είναι: επίθετο

ουσιαστικό

αντωνυμία

ολόκληρη πρόταση

- Το υποκείμενο μπορεί να παραλείπεται, όταν εννοείται εύκολα ή είναι το α' ή β' πρόσωπο.

 Να βρείτε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων στην παράγραφο που ακολουθεί:

Στο χωριό Μονοδένδρι, αξίζει οπωσδήποτε να κάνετε μια επίσκεψη στο μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής, το οποίο βρίσκεται κυριολεκτικά στο χείλος της χαράδρας και έχει κτιστεί το 1412. Συνεχίστε το στενό δρομάκι και μετά τη μονή, το οποίο οδηγεί στο εσωτερικό της μιας πλευράς της χαράδρας. Η λέξη «δέος» είναι η μόνη η οποία μπορεί πιθανόν να περιγράψει το συναίσθημα που προκαλεί το τοπίο στον ταξιδιώτη. Ολόκληρη η περιοχή προσφέρεται για πεζοπορία (trekking), ώστε μετά να έχετε την αίσθηση ότι πραγματικά αξίζετε όλους αυτούς τους απερίγραπτους τοπικούς μεζέδες στις ταβέρνες των Ζαγορίων. Παραγγείλετε φυσικά και οτιδήποτε έχει σχέση με πίτα και δεν πρόκειται να το μετανιώσετε.

http://www.mfa.gr/greek/greece/young_people/trips.html

αξίζει =

να κάνετε =

οδηγεί =

προσφέρεται =

B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. Συνώνυμα – Αντώνυμα

- Συνώνυμα: λέξεις με παρόμοια σημασία.
- Αντώνυμα: λέξεις με αντίθετη σημασία.

2. Λεξιλόγιο για τα ταξίδια (βιβλίο, σ. 24)

✍ Δώστε για καθεμιά από τις λέξεις που ακολουθούν μία πρόταση που να περιγράφει τη σημασία τους:

προσγείωση:

αναχώρηση:

θαλαμηγός:

Γ. ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ

1. Η δομή της παραγράφου

- Τα μέρη της παραγράφου: θεματική περίοδος
σχόλια – λεπτομέρειες
κατακλείδα (μπορεί να λείπει)

2. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου

1. Με συγκεκριμένα παραδείγματα

Αυτά αντλούνται από την καθημερινή ζωή, την προσωπική εμπειρία, τη μυθολογία και ιστορία, την τέχνη, τη ζωή κάποιων διάσημων προσώπων, το θρησκευτικό χώρο, τη λογοτεχνία κ.ά. .

Α'. Όσο πιο κοντά μας διαδραματίζεται ένα γεγονός, τόσο πιο ενδιαφέρον είναι. Για την αθηναϊκή εφημερίδα η διακοπή του ρεύματος στην Αθήνα είναι η πρώτη είδηση, για τους «Τάμις της Ν. Υόρκης» δεν είναι ούτε μονόστηλο. Οι δέκα πρόσκοποι που χάθηκαν στην Πάρνηθα είναι για μας σπουδαίο θέμα, ενώ οι εκατό Ινδοί στρατιώτες που χάθηκαν στα Ιμαλάια πάνε κατευθείαν στο καλάθι. Η έδρα της εφημερίδας ή του πρακτορείου ειδήσεων παίζει αποφασιστικό ρόλο στην επιλογή και την ιεράρχηση των ειδήσεων. Για την τοπική εφημερίδα της Καλλιθέας πρώτο θέμα είναι ο θάνατος του δημάρχου της και όχι ο θάνατος του Μπρέζνιεφ. Το δεύτερο, λοιπόν, αστέρι της είδησης είναι η εγγύτητα.

(Έκφραση – Έκθεση, Β' Λυκείου, σ. 27 – Χ. ΠΑΣΣΑΛΑΡΗΣ, Μια Ζωή Τίτλοι)

2. Με σύγκριση – αντίθεση

Πολλές φορές στηρίζουμε τη θέση μας κάνοντας μία σύγκριση προσώπων, γεγονότων, φαινομένων, εννοιών, θεσμών, ιδεών, αντικειμένων. Εδώ η θεματική περίοδος περιλαμβάνει δύο δεδομένα που παρουσιάζουν είτε αντίθεση είτε ομοιότητα.

β'. Είναι γενικά αποδεκτό ότι η ζωή στο χωριό είναι πολύ διαφορετική από τη ζωή στην πόλη. Πολύ συχνά γίνεται λόγος για το άγχος (κοινώς στρες), την απομόνωση και τη μοναξιά, προβλήματα που υποβάλλουν οι συνθήκες διαβίωσης των μεγαλουπόλεων στους κατοίκους τους. Αυτά έχουν ως αντίκτυπο στην ανθρώπινη ψυχή μία τάση φυγής, που μετατρέπεται σταδιακά σε επιθυμία για ναρκωτικά ή ακόμα και σε σκέψεις για αυτοκτονία. Τα χαρακτηριστικά αυτά της ζωής στην πόλη δεν υπάρχουν ή τουλάχιστον εμφανίζονται σε περιορισμένη κλίμακα στις συνθήκες ζωής του χωριού, όπου η κοινωνία είναι μικρότερη και υπάρχουν ισχυρότεροι δεσμοί μεταξύ των μελών της, ώστε να υπάρχει διαρκώς ένα αίσθημα αλληλοβοήθειας και στήριξης, καθώς και η αίσθηση της ασφάλειας και σιγουριάς. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της ζωής στην πόλη που δεν εμφανίζεται σ' αυτήν του χωριού είναι η ανεργία, που οφείλεται στη συσσώρευση εργατικού δυναμικού και στην ανεπάρκεια εργατικών θέσεων. Επίσης, στις πόλεις επιβάλλεται περισσότερο, σε σύγκριση πάντα με τη ζωή στην επαρχία, ο καταναλωτικός τρόπος ζωής, πιθανότατα εξαιτίας της ύπαρξης περισσότερων ευκαιριών για την πραγματοποίησή του. Αλλά και τα κρούσματα βίας και εγκληματικότητας εμφανίζονται κατά κόρον στις μεγάλες κοινωνίες, ενώ στις μικρές τα επεισόδια βίας είναι περιορισμένα, αν όχι ανύπαρκτα. Τέλος, στις πόλεις προσφέρονται περισσότερες ευκαιρίες και δυνατότητες μόρφωσης, επαγγελματικής ανόδου και καταξίωσης, αλλά και περισσότεροι τρόποι ψυχαγωγίας και διασκέδασης. Όπως παρατηρούμε, οι διαφορές στον τρόπο και τις συνθήκες διαβίωσης ανάμεσα στην πόλη και το χωριό απλώνονται σε όλο το φάσμα της κοινωνικής ζωής και συντελούν στη διαμόρφωση διαφορετικής νοοτροπίας και οντότητας.

(ΜΑΘΗΤΡΙΑ)

3. Με διαίρεση

Πολλές φορές για να πετύχουμε καλύτερη ανάπτυξη μιας έννοιας την επιμερίζουμε (διαιρούμε, χωρίζουμε) στα μέρη της, τα συστατικά της, τα είδη της με βάση κάποιο ουσιώδες γνώρισμά τους.

Υ'. Στον πόλεμο κάθε ηλικία πληρώνει το δικό της τίμημα. Οι ηλικιωμένοι βλέπουν τους μόχθους μιας ζωής να εξαφανίζονται. Οι άνθρωποι μέσης ηλικίας, φορτωμένοι το βάρος της οικογένειας, με τα παιδιά να σπονδάζουν και ν' απαιτούν προστασία, αντιμετωπίζουν το φάσμα της ανεργίας. Οι νέοι, έχοντας το όραμα μιας ζωής μπροστά τους, φορτωμένοι όνειρα και προσδοκίες, σφαγιαζονται στην κυριολεξία και σωματικά αλλά και ψυχικά. Ο τρυφερός παιδικός κόσμος σφραγίζεται από τη φρίκη του πολέμου, της προσφυγιάς, της ορφάνιας. Κι οι νεότεροι, που δεν πρόλαβαν να γευτούν τους καρπούς της γης τους, στερούνται την επαφή με τις ρίζες τους, μένουν μετέωροι.

(ΜΑΘΗΤΗΣ)

*

Δ'. Οι κοινωνιολόγοι διακρίνουν δύο τύπους οικογένειας: την πυρηνική και την εκτεταμένη. Πυρηνική ονομάζεται η ολιγάριθμη οικογένεια, που αποτελείται από τους γονείς και τα παιδιά τους. Συναντάται κυρίως στα αστικά κέντρα και αποτελεί την εξέλιξη της μεγάλης πατριαρχικής οικογένειας. Αντίθετα, η εκτεταμένη οικογένεια απαρτίζεται από περισσότερες πυρηνικές και η πιο γνωστή μορφή της είναι η πατριαρχική. Αποτελείται από τον πατέρα-αρχηγό, τη μητέρα, τους παντρεμένους γιους και τα παιδιά τους. Συναντάται κυρίως στις κτηνοτροφικές κοινότητες που χρειάζονται περισσότερους άντρες.

(ΜΑΘΗΤΗΣ)

4. Με ορισμό

Ο συγγραφέας θέλοντας να δώσει απάντηση στο ερώτημα «τι εννοείτε με αυτό;» εκθέτει τα κύρια γνωρίσματα μιας έννοιας.

β'. Θα μπορούσαμε να ορίσουμε την ευτυχία ως μια κατάσταση που καταλύει το φόβο, την επίμονη και βασανιστική ανάγκη, τη μοναξιά, το άγχος, που φέρνει την πλήρωση και τη γαλήνη στην ανθρώπινη καρδιά, που δημιουργεί στη ζωή μια ζηλευτή ισορροπία. Ενώ, λοιπόν, η ευτυχία είναι ένα γεγονός πνευματικό, μια κατάσταση ψυχής, οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν πως γεννιέται από ορισμένους, εξωτερικούς, αντικειμενικούς παράγοντες. Όταν, λόγου χάρη, είσαι γερός και χορτάτος, όταν είσαι καλοντυμένος κι έχεις το σπίτι σου, όταν τριγύρω σου βρίσκονται εκείνοι που αγαπάς και που κι εκείνοι σ' ατενίζουν με αγάπη, όταν η πορεία της ζωής σου μέσα στο μέλλον δε σε τρομάζει, δε σε ανησυχεί, γιατί σου φαίνεται σίγουρη και εξασφαλισμένη, τότε, κατά την κοινή αντίληψη, πρέπει να είσαι ευτυχισμένος. Η ευτυχία επομένως δεν είναι παρά η πλήρωση των βασανιστικών σου αναγκών, εκείνων που η ύπαρξή τους δε σ' αφήνει να χαρείς την ελευθερία σου.

(ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΡΟΠΟΥΛΟΣ)

5. Με συνδυασμό τρόπων ανάπτυξης

✍ Στις πιο πάνω παραγράφους να εντοπίσετε τα μέρη τους.

Γραπτή εξέταση α' τριμήνου στη Νεοελληνική Γλώσσα

A

Πέμπτη, 19 Νοεμβρίου 2009

Ονοματεπώνυμο:

Βαθμολογία:

I. KEIMENO

Μυτιλήνη. Λιμάνι τέχνης και πολιτισμού.

Το τρίτο σε έκταση νησί της χώρας είναι συνδεδεμένο με την ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό. Τόσο στα **αρχαία** χρόνια όσο και στα νεότερα δεν έλειψαν από τη Λέσβο σπουδαίοι πνευματικοί άνθρωποι, από τον Πιπτακό, τη Σαπφώ, τον Αλκαίο και το Θεόφραστο, έως τους Εφταλιώτη, Βενέζη.

Η Λέσβος είναι από τα πλέον δασοσκεπή νησιά της Ελλάδας. Παρουσιάζει θαυμάσιες βλαστικές εναλλαγές (ελαιώνες, αμπέλια, πεύκα, βελανιδιές, καστανιές, έλατα). Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της τα απολιθωμένα δάση με κορμούς είκοσι και πλέον εκατομμυρίων ετών, που υπάρχουν κυρίως στην περιοχή μεταξύ Σιγρίου, Άντισσας, Ερεσού. Από την άποψη της φυτοκομίας η Λέσβος είναι **πραγματικός παράδεισος**.

Θαυμάσιος είναι και ο γύρος του νησιού με караβάκι. **Ξεκινώντας** από το ανατολικό σημείο, σταματά κανείς στη Σκάλα Συκαμιάς και απολαμβάνει **φρέσκο** ψάρι δίπλα ακριβώς στην περίφημη εκκλησία της Παναγίας της Γοργόνας. Διασχίζει το Μανταμάδο και φτάνει στη Μήθυμνα και την Πέτρα στα βόρεια. Στη συνέχεια κατεβαίνει στην Άντισσα και το Πλωμάρι και στα ορεινά στην Αγιάσο. Σε όποιο χωριό, σε όποια ακτή, η καθαριότητα και η ομορφιά σε κάνουν να χαίρεσαι να κολυμπάς και να ταξιδεύεις.

Περ. «Γεωτρόπιο», εφημ. *Ελευθεροτυπία*, 2004

II. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Γιατί στον τίτλο του άρθρου ονομάζεται η Μυτιλήνη *λιμάνι τέχνης και πολιτισμού*; Δικαιολογήστε αυτό το χαρακτηρισμό με στοιχεία από το κείμενο.

[Μονάδες 2,5]

2. α) Να γράψετε τα μέρη της **δεύτερης** παραγράφου του αποσπάσματος.

β) Να βρείτε έναν πλαγιότιτλο για την **δεύτερη** παράγραφο

του αποσπάσματος.

[Μονάδες 2,5]

3. α) Να βρείτε το υποκείμενο καθενός από τα υπογραμμισμένα ρήματα του αποσπάσματος και να δηλώσετε το είδος του.

είναι		
δεν έλειψαν		
υπάρχουν		
σταματά		
χαίρεσαι		

[Μονάδα 1]

β) Να γράψετε τρεις προτάσεις χρησιμοποιώντας ως εγκλίσεις τους την υποτακτική, την προστακτική και την οριστική που δείχνει το δυνατό.

[Μονάδα 1]

γ) Να μεταφέρετε όλα τα ρήματα του παρακάτω αποσπάσματος σε παρελθοντικό χρόνο που να δηλώνει το συνοπτικό (στιγμιαίο).

Θαυμάσιος είναι και ο γύρος του νησιού με караβάκι. Ξεκινώντας από το ανατολικό σημείο, σταματά κανείς στη Σκάλα Συκαμιάς και απολαμβάνει φρέσκο ψάρι δίπλα ακριβώς στην περίφημη εκκλησία της Παναγίας της Γοργόνας. Διασχίζει το Μανταμάδο και φτάνει στη Μήθυμνα και την Πέτρα στα βόρεια.

[Μονάδα 0,5]

4. α) Να σημειώσετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

αρχαία, πραγματικός, παράδεισος, ξεκινώντας, φρέσκο

[Μονάδα 1]

β) Να χρησιμοποιήσετε σε φράσεις τις λέξεις που ακολουθούν:

επιστροφή – πλοιοκτήτης – προσθαλασσώνομαι

[Μονάδες 1,5]

III. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Ένας φίλος / Μία φίλη σου, που έχει τα τελευταία χρόνια εγκατασταθεί με την οικογένειά του / της στην Αθήνα, συγκεντρώνει υλικό για διάφορες περιοχές της Ελλάδας στα πλαίσια μίας σχολικής εργασίας.

Σου ζητάει να γράψεις δύο παραγράφους για τον τόπο σου και για τη ζωή μακριά από τις μεγαλουπόλεις.

Να παρουσιάσεις τα δύο αυτά κείμενα:

A) σε μία παράγραφο αναπτυγμένη με τη **μέθοδο της διαίρεσης**

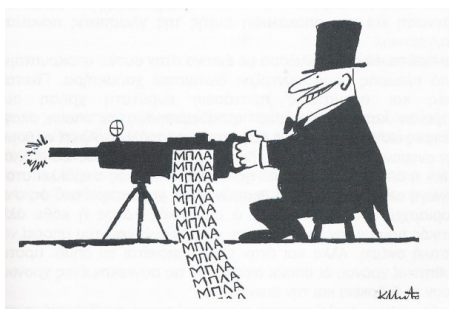
να παρουσιάσεις τον τόπο κατοικίας σου (ποιος είναι, τα αξιοθέατα, το φυσικό περιβάλλον κλπ).

B) σε μία άλλη παράγραφο ακολουθώντας τη **μέθοδο της σύγκρισης**

να αναφερθείς στη ζωή στο χωριό (ή τη μικρή πόλη) και τη μεγαλούπολη.

[Μονάδες 10]

- Να απαντηθούν όλα τα ερωτήματα.
- Όλες οι απαντήσεις να δοθούν στο συνοδευτικό φύλλο.

Πέμπτη, 19 Νοεμβρίου 2009

Ονοματεπώνυμο:

Βαθμολογία:

I. KEIMENO

Μυτιλήνη. Λιμάνι τέχνης και πολιτισμού.

Το τρίτο σε έκταση νησί της χώρας είναι συνδεδεμένο με την ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό. Τόσο στα αρχαία χρόνια όσο και στα νεότερα δεν έλειψαν από τη Λέσβο **σπουδαίοι** πνευματικοί άνθρωποι, από τον Πιττακό, τη Σαπφώ, τον Αλκαίο και το Θεόφραστο, έως τους Εφταλιώτη, Βενέζη.

Η Λέσβος είναι από τα **πλέον** δασοσκεπή νησιά της Ελλάδας. Παρουσιάζει θαυμάσιες βλαστικές εναλλαγές (ελαιώνες, αμπέλια, πεύκα, βελανιδιές, καστανιές, έλατα). Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της τα απολιθωμένα δάση με κορμούς είκοσι και πλέον εκατομμυρίων ετών, που υπάρχουν κυρίως στην περιοχή μεταξύ Σιγρίου, Άντισσας, Ερεσού. Από την άποψη της φυτοκομίας η Λέσβος είναι **πραγματικός** παράδεισος.

Θαυμάσιος είναι και ο γύρος του νησιού με караβάκι. Ξεκινώντας από το ανατολικό σημείο, σταματά κανείς στη Σκάλα Συκαμιάς και απολαμβάνει φρέσκο ψάρι δίπλα ακριβώς στην **περίφημη** εκκλησία της Παναγίας της Γοργόνας. Διασχίζει το Μανταμάδο και φτάνει στη Μήθυμνα και την Πέτρα στα βόρεια. Στη συνέχεια κατεβαίνει στην Άντισσα και το Πλωμάρι και στα ορεινά στην Αγιάσο. Σε όποιο χωριό, σε όποια **ακτή**, η καθαριότητα και η ομορφιά σε κάνουν να χαίρεσαι να κολυμπάς και να ταξιδεύεις.

Περ. «Γεωτρόπιο», εφημ. *Ελευθεροτυπία*, 2004

II. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1.** Γιατί στον τίτλο του άρθρου ονομάζεται η Μυτιλήνη *λιμάνι τέχνης και πολιτισμού*; Δικαιολογήστε αυτό το χαρακτηρισμό με στοιχεία από το κείμενο.

[Μονάδες 2.5]

- 2.** α) Να γράψετε τα μέρη της **τρίτης** παραγράφου του αποσπάσματος.

β) Να βρείτε έναν πλαγιότιτλο για την **τρίτη** παράγραφο

του αποσπάσματος. [Μονάδες 2,5]

3. α) Να βρείτε το υποκείμενο καθενός από τα υπογραμμισμένα ρήματα του αποσπάσματος και να δηλώσετε το είδος του.

είναι		
Παρουσιάζει		
σταματά		
Διασχίζει		
κάνουν		

[Μονάδα 1]

β) Να γράψετε τρεις προτάσεις χρησιμοποιώντας ως εγκλίσεις τους την υποτακτική, την προστακτική και την οριστική που δηλώνει το πιθανό.

[Μονάδα 1]

γ) Να μεταφέρετε όλα τα ρήματα του παρακάτω αποσπάσματος σε μελλοντικό χρόνο που να δηλώνει το συνοπτικό (στιγμιαίο).

Θαυμάσιος είναι και ο γύρος του νησιού με караβάκι. Ξεκινώντας από το ανατολικό σημείο, σταματά κανείς στη Σκάλα Συκαμιάς και απολαμβάνει φρέσκο ψάρι δίπλα ακριβώς στην περίφημη εκκλησία της Παναγίας της Γοργόνας. Διασχίζει το Μανταμάδο και φτάνει στη Μήθυμνα και την Πέτρα στα βόρεια.

[Μονάδα 0,5]

4. α) Να σημειώσετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

σπουδαίοι, πλέον, πραγματικός, περίφημη, ακτή

[Μονάδα 1]

β) Να χρησιμοποιήσετε σε φράσεις τις λέξεις που ακολουθούν:

αναχώρηση – αεροδιάδρομος – προσθαλασσώνομαι

[Μονάδες 1,5]

III. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Ένας φίλος / Μία φίλη σου, που έχει τα τελευταία χρόνια εγκατασταθεί με την οικογένειά του / της στην Αθήνα, συγκεντρώνει υλικό για διάφορες περιοχές της Ελλάδας στα πλαίσια μίας σχολικής εργασίας.

Σου ζητάει να γράψεις δύο παραγράφους για τον τόπο σου και για τη ζωή μακριά από τις μεγαλופόλεις.

Να παρουσιάσεις τα δύο αυτά κείμενα:

A) σε μία παράγραφο αναπτυγμένη με τη **μέθοδο της διαίρεσης**

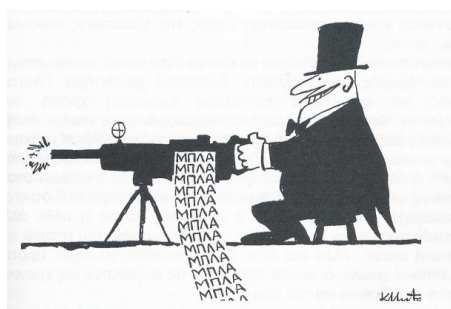
να παρουσιάσεις τον τόπο κατοικίας σου (ποιος είναι, τα αξιοθέατα, το φυσικό περιβάλλον κλπ).

B) σε μία άλλη παράγραφο ακολουθώντας τη **μέθοδο της σύγκρισης**

να αναφερθείς στη ζωή στο χωριό (ή τη μικρή πόλη) και τη μεγαλούπολη.

[Μονάδες 10]

- Να απαντηθούν όλα τα ερωτήματα.
- Όλες οι απαντήσεις να δοθούν στο συνοδευτικό φύλλο.

Γραπτή εξέταση α' τριμήνου στη Νεοελληνική Γλώσσα

Τρίτη, 1 Δεκεμβρίου 2009

Ονοματεπώνυμο:

Βαθμολογία:

I. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα ελληνικά νησιά

Ανάμεσα στον ουρανό και τη θάλασσα, ποτισμένα από την πελαγίσια αρμύρα, σαν **σπάνια** μαργαριτάρια, προβάλλουν διάσπαρτα στο πέλαγος τα νησιά της Ελλάδας. Μικρά και μεγάλα, με «θαλασσινές και στεριανές πολιτείες», οχυρωμένες πολλές φορές ακόμη με κάστρα, με μικρότερα κάτασπρα χωριά, αρχοντικά και απλά σπίτια, ανηφορικά λιθόστρωτα, αμπέλια και ελαιόδεντρα, ανεμόμυλους και πολυάριθμες εκκλησίες, προσφέρουν απλόχερα τη γοητεία τους και προκαλούν τον επισκέπτη να τα γνωρίσει.

Είναι δύσκολο να περιγράψει κανείς την ομορφιά των νησιών, με την πανάρχαια ιστορία, τα μνημειακά κατάλοιπα όλων των εποχών, τους θρύλους που μπλέκονται με το **παρελθόν** και ζωντανεύουν σε κάθε βήμα. Κάθε νησί και μια ξεχωριστή ιστορία.

Όπως έγραψε ο Οδυσσέας Ελύτης, «η Ελλάδα ακουμπάει στη θάλασσα». Τα τρία τέταρτα του ελληνικού εδάφους βρέχονται από θάλασσα και από αυτά μόνον το ένα πέμπτο, 25.000 τ.χλμ. περίπου, είναι νησιά. Ο αριθμός τους **ξεπερνάει**, μαζί με τις μικρές νησίδες, τις 3.000. Από αυτά τα 167, μόνον, κατοικούνται.

Τα περισσότερα από τα νησιά απλώνονται στο χώρο του Αιγαίου πελάγους και χωρίζονται σε εννέα ομάδες. Στα νότια βρίσκεται η Κρήτη, το μεγαλύτερο νησί από όλα. Στο **κέντρο**, στην καρδιά περίπου του Αιγαίου, είναι ένα σύνολο από μικρά και μεγάλα νησιά, οι Κυκλάδες. Στα νοτιοανατολικά υπάρχει ένα ακόμη σύνολο νησιών, τα Δωδεκάνησα, λίγο βορειότερα τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και ακόμη **βορειότερα** τα νησιά του Βορείου Αιγαίου. Κοντά στις ακτές της ηπειρωτικής Ελλάδας υπάρχει ένα ακόμη μεγάλο νησί, η Εύβοια, στα βορειοανατολικά της οποίας απλώνονται οι Σποράδες. Τέλος, ανάμεσα στην Πελοπόννησο και την Αττική βρίσκονται τα νησιά του Σαρωνικού και του Αργολικού κόλπου.

Τα γραφικά τοπία των νησιών, το ήπιο κλίμα, οι όμορφες ακρογιαλιές και το πλήθος των μνημείων προσελκύουν πολυάριθμους επισκέπτες, που μπορούν να περάσουν ενδιαφέρουσες διακοπές.

(Ε. Καρποδίνη – Δημητριάδη, *Τα ελληνικά νησιά*, Εκδοτική Αθηνών)

II. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. α) Τι εννούσε ο Οδυσσέας Ελύτης με τη φράση *η Ελλάδα ακουμπάει στη θάλασσα*;
β) Για ποιους λόγους κάθε καλοκαίρι πάρα πολλοί άνθρωποι, Έλληνες και ξένοι, επισκέπτονται τα ελληνικά νησιά; [Μονάδες 2.5]
2. α) Να γράψετε τα μέρη της **τέταρτης** παραγράφου του κειμένου.
β) Με ποια μέθοδο αναπτύσσεται η **τέταρτη** παράγραφος του αποσπάσματος; [Μονάδες 2,5]
3. α) Να βρείτε το υποκείμενο καθενός από τα υπογραμμισμένα ρήματα και ρηματικές εκφράσεις του αποσπάσματος και να δηλώσετε το είδος του.

προβάλλουν		
προσφέρουν		
Είναι δύσκολο		
απλώνονται		
είναι		

[Μονάδα 1]
β) Να γράψετε τρεις προτάσεις χρησιμοποιώντας ως εγκλίσεις τους την υποτακτική, την προστακτική και την απλή οριστική.
[Μονάδα 1]
γ) Να μεταφέρετε όλα τα ρήματα του παρακάτω αποσπάσματος σε παρελθοντικό χρόνο που να δηλώνει διάρκεια (εξακολουθητικά).

Θαυμάσιος είναι και ο γύρος του νησιού με караβάκι. Ξεκινώντας από το ανατολικό σημείο, σταματά κανείς στη Σκάλα Συκαμιάς και απολαμβάνει φρέσκο ψάρι δίπλα ακριβώς στην περίφημη εκκλησία της Παναγίας της Γοργόνας. Διασχίζει το Μανταμάδο και φτάνει στη Μήθυμνα και την Πέτρα στα βόρεια.

[Μονάδα 0,5]
4. α) Να σημειώσετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

σπάνια, παρελθόν, ξεπερνάει, κέντρο, βορειότερα

[Μονάδα 1]

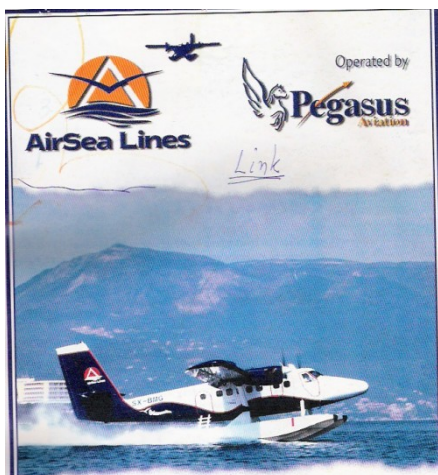
β) Να χρησιμοποιήσετε σε φράσεις τις λέξεις που ακολουθούν:

επιστροφή – πλοιοκτήτης – προσθαλασσώνομαι

[Μονάδες 1,5]

III. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Εργάζεστε σε ένα τουριστικό γραφείο. Ο εργοδότης σας σας ζητάει να γράψετε για την ιστοσελίδα του γραφείου μία παράγραφο για καθεμιά από τις καταχωρίσεις που ακολουθούν.

α) η πρώτη εταιρεία υδροπλάνων στην Ελλάδα!

- ενώνουμε τα απομονωμένα νησιά του Αιγαίου
- ασφάλεια
- ταχύτητα
- ποιότητα στην εξυπηρέτηση των πολιτών

Να συγκρίνετε το ταξίδι με υδροπλάνο με το ταξίδι με πλοίο προβάλλοντας τα σημεία υπεροχής του πρώτου.

β)

WILLY'S

Η πανσιόν WILLY'S είναι χτισμένη σύμφωνα με την κυκλαδική αρχιτεκτονική και όλοι οι χώροι της είναι διαμορφωμένοι με καλαισθησία και λεπτομέρεια. Όμορφες γωνιές με μπουκαμβίλιες, κήπος με ελιές και αμπέλια που δημιουργούν σκιές, υπέροχοι φωτισμοί ολόγυρα στην αυλή. Η πανσιόν ανήκει στην Α' κατηγορία και διαθέτει όλες τις σύγχρονες ανέσεις για ξεκούραστη διαμονή. Όλα τα δωμάτια έχουν κλιματισμό, λουτρό, TV, τηλέφωνο, ψυγείο, μεγάλες βεράντες και καταπληκτική θέα.

Στο χώρο υποδοχής μπορείτε να απολαύσετε τον καφέ σας, ενώ το οικογενειακό περιβάλλον είναι πάντα στη διάθεσή σας όλες τις ώρες της διαμονής σας για οποιαδήποτε πληροφορία και εξυπηρέτηση. (Πιστωτικές κάρτες δεκτές).

ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ - ΣΥΡΟΣ
 Τηλ. 22810-43296, Τηλ./Fax 42426 • Κιν. Τηλ. 6932 105453
 e-mail: wily@otenet.gr • www.willys-rooms.gr
 Υπεύθυνος: Γουλιέλμος Βακόνδιος

Να γράψετε μία παράγραφο με σκοπό να προσελκύσετε τουρίστες στην πανσιόν WILLY'S.

[Μονάδες 10]

Ενότητα 2η

ΟΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Η ΟΡΙΣΤΙΚΗ

- α. απλή οριστική (δείχνει το πραγματικό, π.χ. Το νερό της θάλασσας *δεν πίνεται*)
- β. δυνητική οριστική (θα + οριστική παρατατικού ή υπερσυντελικού. Δείχνει το δυνατό, π.χ. *Θα έδινα τα πάντα*.)
- γ. πιθανολογική οριστική (θα + οριστική κάθε χρόνου. Δείχνει το πιθανό, π.χ. *Δε θέλει να ακολουθήσει, θα κουράστηκε*.)
- δ. ευχετική οριστική (να + οριστική παρελθοντικού χρόνου. Δείχνει ευχή, π.χ.

Μακάρι να μην τον γνώριζα.)

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το να + παρόν ή μέλλον = απορηματική υποτακτική

Η ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

- α. Σχηματίζεται από το ρήμα και τα μόρια **να, ας** καθώς και από τους συνδέσμους **αν, σαν, όταν, πριν, πριν να, μόλις, προτού, άμα, να, για να, μήπως**.
- β. Δείχνει: προτροπή, παραχώρηση, ευχή, το δυνατό, απορία, το πιθανό, προσταγή ή απαγόρευση.

Η ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Η προστακτική φανερώνει την επιθυμία ως προσταγή. Η προσταγή μπορεί να γίνει προτροπή, απαγόρευση, παράκληση, ευχή, έντονη ενέργεια.

 Να ξαναγράψετε το κείμενο που ακολουθεί χρησιμοποιώντας υποτακτική:

Στηρίξτε κι ενθαρρύνετε το παιδί σας να αναπτύξει το δικό του σύστημα αξιών, ώστε να γίνει ικανό να λέει «ΟΧΙ» και να μην παρασύρεται από τις πιέσεις φίλων.

  Να γράψετε μία πρόταση χρησιμοποιώντας την έγκλιση που ζητείται με την αντίστοιχη σημασία:

- α. είμαι (οριστική, πραγματικό)
- β. έρχομαι (οριστική, το πιθανό)
- γ. μπορώ (οριστική, το δυνατό)
- δ. μιλώ (υποτακτική, το επιθυμητό)
- ε. φωνάζω (υποτακτική, προσταγή)
- στ. μένω (υποτακτική, παραχώρηση)
- ζ. ακούω (προστακτική, παράκληση)
- η. αντιμετωπίζω (προστακτική, προτροπή)

2η Ενότητα – Οι χρόνοι του ρήματος

❖ ως προς τη χρονική βαθμίδα

- Παροντικοί (Ενεστώτας, Παρακείμενος)

Παρελθοντικοί (Παρατατικός, Αόριστος, Υπερσυντέλικος)

Μελλοντικοί (Εξακολουθητικός Μέλλοντας, Συνοπτικός ή Στιγμιαίος
Μέλλοντας, Συντελεσμένος Μέλλοντας)

❖ ως προς το ποιόν ενέργειας

- Εξακολουθητικοί (Ενεστώτας, Παρατατικός, Εξακολουθητικός Μέλλοντας)

Συνοπτικοί (Αόριστος, Συνοπτικός Μέλλοντας)

Συντελεσμένοι (Παρακείμενος, Υπερσυντέλικος, Συντελεσμένος)

Μέλλοντας)

❖ ως προς το *σηματισμό*

- Μονολεκτικοί (Ενεστώτας, Παρατατικός, Αόριστος)

Περιφραστικοί (όλοι οι Μέλλοντες, Παρακείμενος, Υπερσυντέλικος)

✍ Να κατατάξετε τα ρήματα με έντονους χαρακτήρες σε:

α) παρελθοντικά – παροντικά – μελλοντικά

β) εξακολουθητικά – συνοπτικά – συντελεσμένα

γ) περιφραστικά - μονολεκτικά

Κάθε Αθηναίος πολίτης ουσιαστικά **παντρεύεται** για να αποκτήσει παιδιά· **ελπίζει** πως τα παιδιά του όχι μόνο **θα** τον **φροντίσουν** στα γεράματά του, αλλά –και αυτό είναι το κυριότερο– θα τον θάψουν σύμφωνα με τα έθιμα και θα συνεχίσουν μετά το θάνατό του την οικογενειακή λατρεία. Η βασική αιτία του γάμου είναι θρησκευτική [...]. Παντρεύονται πρώτα απ’ όλα για να αποκτήσουν αρσενικά παιδιά, τουλάχιστον ένα που θα συνεχίσει την οικογένεια και **θα εξασφαλίσει** για τον πατέρα του τη λατρεία που αυτός ο ίδιος **προσέφερε** στους προγόνους του – λατρεία που τη **θεωρούσαν** απαραίτητη για την ευτυχία των πεθαμένων στον άλλο κόσμο.

Στη Σπάρτη αυτούς που **έμεναν** ανύπαντροι τους **τιμωρούσε** ο νόμος. Στην Αθήνα δεν είχαν νομική υποχρέωση να παντρευτούν, αλλά η πίεση της κοινής γνώμης ήταν ισχυρή, γιατί τον άντρα που δεν παντρευόταν τον **περιφρονούσαν** και τον κατηγορούσαν. Ωστόσο, αυτοί που ο πρωτότοκος αδερφός τους ήταν παντρεμένος και είχε αρσενικά παιδιά **μπορούσαν** πιο εύκολα από άλλους να μην παντρευτούν.

Robert Flacelière, *Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων*,
μτφρ. Γεράσιμος Βανδώρος, εκδ. Παπαδήμα, 1998

<i>ΠΑΡΟΝ</i>	<i>ΠΑΡΕΛΘΟΝ</i>	<i>ΜΕΛΛΟΝ</i>

<i>ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΑ</i>	<i>ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ</i>	<i>ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΑ</i>

ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΟΙ:

ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΟΙ:

2η Ενότητα – Η αύξηση στα απλά και τα σύνθετα ρήματα

1. Μερικά ρήματα παίρνουν αύξηση διαφορετική από το ε-. Παρατηρώντας τα παρακάτω παραδείγματα να εντοπίσετε ποια είναι τα ρήματα αυτά:

- α) Ήπια πολύ κρασί και δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί.
- β) Ήμουν στο τυπογραφείο ήθελα να δω πώς τυπώνεται ένα βιβλίο.
- γ) Τα βιβλία ήρθαν με κούριερ.
- δ) Δεν ήξερα ποιο βιβλίο δανείστηκες από τη βιβλιοθήκη.
- ε) Δεν είχα καιρό να διαβάσω.
- στ) Εφέτος άγρια μ' έδειρεν η βαρυχειμωνιά, που μ' έπιασε χωρίς φωτιά και μ' ήβρε χωρίς νιάτα (στίχος από ποίημα του Κωστή Παλαμά).

2. Να παρατηρήσετε την αύξηση στα επόμενα ρήματα και να δώσετε το α' πρόσωπο και το γ' πρόσωπο του ενεστώτα της οριστικής των ρημάτων αυτών:

- α) Δεν τον **πολυέβλεπα** τον τελευταίο καιρό στο αναγνωστήριο.

- β) Δεν **πολυένιωθα** τότε τι **συνέβαινε** στην ψυχή μου κάθε φορά που άνοιγα ένα βιβλίο.
- γ) Δεν **καλοέβλεπα** την αφοσίωσή του στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.
- δ) Εκφράσαμε κι εμείς τη γνώμη μας για το συγκεκριμένο βιβλίο, όπως κι εκείνος **εξέφρασε** τη δική του. Δεν υπήρχε λόγος να επιμείνουμε. Δε μας **ενδιέφερε** άλλωστε να επιβάλλουμε την άποψή μας.
- ε) Κανένας δεν **ενέκρινε** την απόφαση του τηλεοπτικού σταθμού να σταματήσει την εκπομπή για το βιβλίο.
- στ) **Προσέλαβε** νέο γραφίστα στον εκδοτικό οίκο που διευθύνει.
- ζ) **Ανέλαβε** να στείλει τα βιβλία με ασφαλή τρόπο.
- η) Ο Σταύρος **υπέγραψε** συμβόλαιο με γνωστό εκδοτικό οίκο για τη συγκεντρωτική έκδοση των έργων του. (αλλά και: **υπόγραψε**)

Όπως βλέπετε, μερικά ρήματα σύνθετα με α' συνθετικό επίρρημα (πολυβλέπω) ή λόγια πρόθεση (εν, εκ...) παίρνουν **εσωτερική αύξηση**, δηλαδή η αύξηση μπαίνει στην αρχή του δευτέρου συνθετικού. Αυτό βέβαια δε συμβαίνει πάντα: αντιπροσώπευα, αναδημοσίευσα.

Φύλλο εργασίας

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (με την τεχνική της αλληλο-βελτίωσης)

Ονοματεπώνυμο:

- ✎ Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε γραπτά στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

3 – 11 – 2011 Αθήνα / Ελλάδα

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

σας γράφω αυτήν την επιστολή με αφορμή τη δημιουργία της σχολικής μας ιστοσελίδας. Είμαστε μαθητές της Β' τάξης του 9ου Γυμνασίου Ιλίου και θα ήταν μεγάλη χαρά και τιμή αν, στο πλαίσιο των εξωσχολικών σας δραστηριοτήτων, επισκεπτόσασταν την πόλη μας.

Η ζωή σε μία μεγάλη πόλη, όπως το Ιλίο, διαφέρει σημαντικά από τη ζωή σε μία κωμόπολη ή σε ένα χωριό. διότι υπάρχουν πολλά μαγαζιά τα οποία σε βοηθούν στην

καθημερινότητα για παράδειγμα αν χρειαστείς ένα μολυβι, μία γόμα, ένα στυλό, καποιο χάρακα ή όργανο όπως φλογέρα μπορείς να πας σε ένα βιβλιοπωλείο. Ακόμα υπάρχουν φροντιστήρια αγγλικών, γερμανικών ιταλικών, γαλλικών τα οποία δεν υπάρχουν στα περισσότερα χωριά.

Το Ιλίο, και η Αθήνα γενικότερα, προσφέρουν πολλές δυνατότητες επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους, άθλησης και διασκέδασης. Υπάρχουν γήπεδα ποδοσφαίρου, τέννις, μπάσκετ και πολλών άλλων αθλημάτων ώστε τα παιδιά αλλά και οι μεγάλοι να μαθαίνουν το αγαπημένο τους άθλημα, αλλά και να εξασκούνται εκεί. Υπάρχουν επίσης και αρχαιολογικοί χώροι όπως η Ακρόπολη που εκεί μπορούμε να δούμε και να ψυχαγωγηθούμε από τα μνημεία και από πολλά άλλα. Επίσης μπορούμε να διασκεδάσουμε κάνοντας πολλά πράγματα, όπως να πηγαίνουμε σε χιλιάδες κέντρα διασκέδασης π.χ. στο Αλού Φαν Παρκ κ.α. .

Αλλά και η παρακολούθηση μαθημάτων για μία εβδομάδα στο σχολείο μας θα είναι ευχάριστη εμπειρία για όλους. Θα δείτε και θα μάθετε τη ζωή και τις συνήθειες της πόλης αλλά και πως είναι η καθημερινότητα των σχολείων της πόλης.

Με εκτίμηση

Όνομα Επώνυμο

(134 λέξεις)

1. Να επισημάνετε δύο σημεία που σας άρεσαν ιδιαίτερα.
2. Να εντοπίσετε δύο σημεία που θέλουν ανάπτυξη, διασάφηση ή συμπλήρωση και να υποδείξετε πιθανούς τρόπους.
3. Ποιες αλλαγές και προσθήκες κρίνετε αναγκαίο να γίνουν στη δόμηση των επιμέρους παραγράφων του κειμένου; Έχουν αναπτυχθεί σύμφωνα με τις θεματικές περιόδους τους; Να αιτιολογήσετε τις παρατηρήσεις σας.
4. Υπάρχουν ασαφείς προτάσεις; Αν ναι, πώς θα τις επαναδιατυπώνατε;
5. Έχει γίνει σωστή χρήση των σημείων στίξης;

.....
.....
.....
.....

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

2η Ενότητα – Τα είδη των συνθέτων

- Σημασίες των σύνθετων: παρατακτικά

προσδιοριστικά

κτητικά

αντικειμενικά

- Η μορφή των συνθέτων: το συνδετικό – ο –

✍ Να σχηματίσετε τα σύνθετα και να προσδιορίσετε τη σημασία τους (παρατακτικά, προσδιοριστικά, κτητικά, αντικειμενικά).

στομάχι + πόνος =

μεγάλος + πόλη =

ξανά + βρίσκω =

θήκη για τα πιάτα =

μαχαίρι και πιρούνι =

πεισέτα από χαρτί =

ποτήρι για νερό =

αλάτι και πιπέρι =

✍✍ Δώστε για καθένα από τα σύνθετα που ακολουθούν μία πρόταση που να περιγράφει τη σημασία τους:

γαλανομάτης:

ψωμοτύρι:

ανθοπώλης:

κατάσαρκα:

3η Ενότητα – Περίληψη κειμένου

Στάδια σύνθεσης της περίληψης

- Διαβάζουμε πολύ καλά το κείμενο

«Το πρώτο εναέριο ταξίδι του ανθρώπου»

Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο, τεύχος Α', ΟΕΔΒ 2001, σελ. 281-82.

(α) Οι εφευρέτες του αερόστατου, Ζοζέφ και Ετιέν Μογκολφιέ, παρατηρώντας τον καπνό να ανυψώνεται από την καμινάδα, έβγαλαν το συμπέρασμα ότι είχε μια μυστηριώδη ιδιότητα, που την αποκάλεσαν «ανυψωσιμότητα». Κατασκεύασαν ένα μικρό σάκο από μετάξι και τον κράτησαν πάνω από μια φωτιά. Όταν γέμισε με καπνό, τον άφησαν και αυτός ανέβηκε μέχρι την οροφή. Αφού έκαναν και άλλα ιδιωτικά πειράματα, έστειλαν προσκλήσεις σε όλους τους κατοίκους του Ανονέ, πόλης στη νοτιοδυτική Γαλλία. Τους κάλεσαν να συγκεντρωθούν στην πλατεία της πόλης στις 5 Ιουνίου του 1783, για να παραστούν μάρτυρες της ανύψωσης του αερόστατου, που το ονόμασαν «Αεροστατική Σφαίρα». Ήταν ένας σφαιρικός σάκος με διάμετρο περίπου 9 μ. και με όγκο 650 κυβικά μέτρα, κατασκευασμένος από ελαφρό ύφασμα με ενίσχυση χαρτιού. Ο σάκος αυτός πάνω από καπνογόνο φωτιά, που τη συντηρούσαν με κομμάτια μαλλί και με άχυρα, γέμισε γρήγορα και πήρε την κανονική σφαιρική του μορφή. Προς μεγάλη έκπληξη των θεατών υψώθηκε αμέσως σε ύψος μεγαλύτερο του μιλίου και παρασύρθηκε σε απόσταση μεγαλύτερη από ενάμισι μίλι από το σημείο ανυψώσεως, προτού ακουμπήσει στο έδαφος.

Το γεγονός προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση και διαδόθηκε αστραπιαία σε ολόκληρη τη Γαλλία. Η Ακαδημία Επιστημών ζήτησε πλήρη ενημέρωση.

(β) Ο φυσικός Ζακ Αλεξάντρ Σεζάρ Σαρλ με τη βοήθεια των αδελφών Ανν-Ζαν και Νικολά-Λουί Ρομπέρ προσπάθησε να επαναλάβει το κατόρθωμα των Μογκολφιέ. Χρησιμοποίησαν ως αέριο πληρώσεως το υδρογόνο, που μόλις τότε είχε απομονωθεί. Κατασκεύασαν ένα αερόστατο από βερνικωμένο μετάξι, διαμέτρου περίπου 4,5 μ., και παρήγαγαν υδρογόνο σε πρωτοφανή για την εποχή εκείνη ποσότητα για την πλήρωση του αερόστατου. Το αερόστατο αφέθηκε ελεύθερο από το Πεδίο του Άρεως, στο Παρίσι, μπροστά σ' ενθουσιώδες κοινό, το απόγευμα της 27ης Αυγούστου 1783. Ανυψώθηκε μέσα σε μια δυνατή θύελλα και κατέβηκε 25 χιλιόμετρα μακρύτερα κοντά στο μικρό χωριό Γκονές. Οι χωρικοί πανικοβλήθηκαν από την ξαφνική εμφάνιση του αντικειμένου που κατέβαινε από τον ουρανό, επιτέθηκαν στο «τέρας» με δρεπάνια και τσουγκράνες και το έκαναν κομμάτια.

(γ) Ο Ζοζέφ Μογκολφιέ, που εμφανίστηκε στην Ακαδημία Επιστημών στο Παρίσι, κατασκεύασε ένα άλλο αερόστατο, το οποίο αφέθηκε ελεύθερο στις 19 Σεπτεμβρίου 1783 από τη Μεγάλη Αυλή στις Βερσαλιές, μεταφέροντας ως επιβάτες ένα πρόβατο, έναν πετεινό και μια πάπια. Ο αντικειμενικός σκοπός ήταν να διαπιστωθεί αν η πτήση σε μεγάλο υψόμετρο είχε ή όχι δυσμενή επίδραση στα έμβια όντα. Τα ζώα επέζησαν και έτσι λογικά ήρθε η σειρά του ανθρώπου να δοκιμάσει την πρώτη του περιπέτεια στον αέρα.

(δ) Ετοιμάστηκε ένα καινούριο και μεγαλύτερο αερόστατο, ύψους περίπου 20 μ. Στην αρχή προτάθηκαν ως αεροναύτες δυο κατάδικοι εγκληματίες. Όμως ο Πυλάτρ ντε Ροζέ, που είχε δηλώσει εθελοντής για την πτήση, διαμαρτυρήθηκε, λέγοντας ότι οι κατάδικοι δεν άξιζαν την τιμή 40α είναι οι πρώτοι άνθρωποι στην ιστορία που θα πετάξουν. Η πρότασή του ενισχύθηκε από το Φρανσουά Λοράν, μαρκήσιο του Αρλάντ, που ζήτησε να συμμετάσχει και αυτός.

Στις 29 Νοεμβρίου 1783 ο Πυλάτρ και ο μαρκήσιος ντ' Αρλάντ απογειώθηκαν σε ελεύθερη πλέον πτήση, χωρίς σχοινί, από τον Κήπο της Μιέτ, που βρίσκεται στο δάσος της Βουλόνης.¹ Έγιναν περί 22 λεπτά αεροπόρησης σε ύψος των 200 μ. και διένυσαν οριζόντια απόσταση

«Το πρώτο εναέριο ταξίδι του ανθρώπου»
Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο, τεύχος Α', ΟΕΔΒ 2001, σελ. 281-82.

(α) Οι εφευρέτες του αερόστατου, Ζοζέφ και Ετιέν Μογκολφιέ, παρατηρώντας τον καπνό να ανυψώνεται από την καμινάδα, έβγαλαν το συμπέρασμα ότι είχε μια μυστηριώδη ιδιότητα, που την αποκάλεσαν «ανυψωσιμότητα». Κατασκεύασαν ένα μικρό σάκο από μετάξι και τον κράτησαν πάνω από μια φωτιά. Όταν γέμισε με καπνό, τον άφησαν και αυτός ανέβηκε μέχρι την οροφή. Αφού έκαναν και άλλα ιδιωτικά πειράματα, έστειλαν προσκλήσεις σε όλους τους κατοίκους του Ανονέ, πόλης στη νοτιοδυτική Γαλλία. Τους κάλεσαν να συγκεντρωθούν στην πλατεία της πόλης στις 5 Ιουνίου του 1783, για να παραστούν μάρτυρες της ανύψωσης του αερόστατου, που το ονόμασαν «Αεροστατική Σφαίρα». Ήταν ένας σφαιρικός σάκος με διάμετρο περίπου 9 μ. και με όγκο 650 κυβικά μέτρα, κατασκευασμένος από ελαφρό ύφασμα με ενίσχυση χαρτιού. Ο σάκος αυτός πάνω από καπνογόνο φωτιά, που τη συντηρούσαν με κομμάτια μαλλί και με άχυρα, γέμισε γρήγορα και πήρε την κανονική σφαιρική του μορφή. Προς μεγάλη έκπληξη των θεατών υψώθηκε αμέσως σε ύψος μεγαλύτερο του μιλίου και παρασύρθηκε σε απόσταση μεγαλύτερη από ενάμισι μίλι από το σημείο ανυψώσεως, προτού ακουμπήσει στο έδαφος.

Το γεγονός προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση και διαδόθηκε αστραπιαία σε ολόκληρη τη Γαλλία. Η Ακαδημία Επιστημών ζήτησε πλήρη ενημέρωση.

(β) Ο φυσικός Ζακ Αλεξάντρ Σεζάρ Σαρλ με τη βοήθεια των αδελφών Ανν-Ζαν και Νικολά-Λουί Ρομπέρ προσπάθησε να επαναλάβει το κατόρθωμα των Μογκολφιέ. Χρησιμοποίησαν ως αέριο πληρώσεως το υδρογόνο, που μόλις τότε είχε απομονωθεί. Κατασκεύασαν ένα αερόστατο από βερνικωμένο μετάξι, διαμέτρου περίπου 4,5 μ., και παρήγαγαν υδρογόνο σε πρωτοφανή για την εποχή εκείνη ποσότητα για την πλήρωση του αερόστατου. Το αερόστατο αφέθηκε ελεύθερο από το Πεδίο του Άρεως, στο Παρίσι, μπροστά σ' ενθουσιώδες κοινό, το απόγευμα της 27ης Αυγούστου 1783. Ανυψώθηκε μέσα σε μια δυνατή θύελλα και κατέβηκε 25 χιλιόμετρα μακρύτερα κοντά στο μικρό χωριό Γκονέζ. Οι χωρικοί πανικοβλήθηκαν από την ξαφνική εμφάνιση του αντικειμένου που κατέβαινε από τον ουρανό, επιτέθηκαν στο «τέρας» με δρεπάνια και τσουγκράνες και το έκαναν κομμάτια.

(γ) Ο Ζοζέφ Μογκολφιέ, που εμφανίστηκε στην Ακαδημία Επιστημών στο Παρίσι, κατασκεύασε ένα άλλο αερόστατο, το οποίο αφέθηκε ελεύθερο στις 19 Σεπτεμβρίου 1783 από τη Μεγάλη Αυλή στις Βερσαλλίες, μεταφέροντας ως επιβάτες ένα πρόβατο, έναν πετεινό και μια πάπια. Ο αντικειμενικός σκοπός ήταν να διαπιστωθεί αν η πτήση σε μεγάλο υψόμετρο είχε ή όχι δυσμενή επίδραση στα έμβια όντα. Τα ζώα επέζησαν και έτσι λογικά ήρθε η σειρά του ανθρώπου να δοκιμάσει την πρώτη του περιπέτεια στον αέρα.

(δ) Ετοιμάστηκε ένα καινούριο και μεγαλύτερο αερόστατο, ύψους περίπου 20 μ. Στην αρχή προτάθηκαν ως αεροναύτες δυο κατάδικοι εγκληματίες. Όμως ο Πιλάτρ ντε Ροζέ, που είχε δηλώσει εθελοντής για την πτήση, διαμαρτυρήθηκε, λέγοντας ότι οι κατάδικοι δεν άξιζαν την τιμή να είναι οι πρώτοι άνθρωποι στην ιστορία που θα πετάξουν. Η πρότασή του ενισχύθηκε από το Φρανσουά Λοράν, μαρκήσιο του Αρλάντ, που ζήτησε να συμμετάσχει και αυτός.

Στις 29 Νοεμβρίου 1783 ο Πιλάτρ και ο μαρκήσιος ντ' Αρλάντ απογειώθηκαν σε ελεύθερη πλέον πτήση, χωρίς σχοινί, από τον Κήπο της Μιέτ, που βρίσκεται στο δάσος της Βουλόνης.¹ Έπειτα από 23 λεπτά, αφού ξεπέρασαν το ύψος των 900 μ. και διάνυσαν οριζόντια απόσταση περίπου 16 χιλιομέτρων, προσγειώθηκαν σώοι κοντά στο Σαντιγί. Έτσι ολοκληρώθηκε το πρώτο εναέριο ταξίδι του ανθρώπου.

- Διατυπώνουμε το θέμα του κειμένου σε 2 – 3 σειρές

.....

.....

.....

.....

- Αριθμούμε τις παραγράφους
- Για κάθε παράγραφο σημειώνουμε τη θεματική περίοδο, υπογραμμίζουμε τις λέξεις κλειδιά και, τελικά, πυκνώνουμε το νόημα της κάθε παραγράφου σε μία φράση.

1η παράγραφος

Θεματική περίοδος:

.....

Λέξεις – κλειδιά:

Περίληψη 1ης παραγράφου:

.....

2η παράγραφος

Θεματική περίοδος:

.....

Λέξεις – κλειδιά:

Περίληψη 2ης παραγράφου:

.....

3η παράγραφος

Θεματική περίοδος:

.....

Λέξεις – κλειδιά:

Περίληψη 3ης παραγράφου:

.....

4η παράγραφος

Θεματική περίοδος:

.....
.....

Λέξεις – κλειδιά:

Περίληψη 4ης παραγράφου:

.....
.....
.....

- Γράφουμε σε συνεχόμενο κείμενο τις περιλήψεις κάθε παραγράφου

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Φροντίζουμε το κείμενο:

1. συνδέουμε τις προτάσεις μεταξύ τους χρησιμοποιώντας συνδετικές λέξεις
2. προσέχουμε να αντικαταστήσουμε λέξεις που επαναλαμβάνονται συχνά

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Περίληψη από γραπτό λόγο

- Για την περίληψη θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω οδηγίες

1. **Διαβάζουμε προσεχτικά** όλο το κείμενο, ώστε να έχουμε μια γενική ιδέα για το περιεχόμενό του, κάνοντας παράλληλα τις πρώτες πρόχειρες επισημάνσεις και υπογραμμίσεις.

2. Επισημαίνουμε **το νοηματικό κέντρο** γύρω από το οποίο κινείται το περιεχόμενο του κειμένου.
 3. Σε μια δεύτερη και πιο προσεχτική ανάγνωση επισημαίνουμε με υπογραμμίσεις **τις καίριες λέξεις και φράσεις (λέξεις – κλειδιά)** και κρατάμε σημειώσεις σχετικές με τα επιμέρους θέματα.
 4. Με τη βοήθεια των υπογραμμίσεων και των σημειώσεων διακρίνουμε τα επιμέρους θέματα του κειμένου, τα οποία διατυπώνουμε ένα ένα σε ρηματικό λόγο (**σε προτάσεις ή σε μικρές περιόδους**)
 5. **Συνθέτουμε σε ενιαίο πυκνό και προσεγμένο κείμενο** τις παραπάνω προτάσεις και περιόδους με τη σειρά τους συνδέοντάς τες μεταξύ τους με τις κατάλληλες λέξεις και φράσεις· έτσι, έχουμε ολοκληρωμένο το κείμενο της περίληψης .
- Για τη σύνθεση μιας περίληψης δεν πρέπει να ξεχνάμε πως:
 1. Ακολουθούμε μια αφαιρετική διαδικασία. Ωστόσο πρέπει να αποφεύγουμε την υπερβολική αφαίρεση και γενίκευση.
 2. Η περίληψη έχει την προσωπική μας σφραγίδα, το δικό μας ύφος (όχι εκείνο του αρχικού κειμένου).
 3. Ως προς το περιεχόμενο δε διατυπώνουμε σχόλια, ούτε αρνητικά ούτε θετικά, πάνω στα διάφορα σημεία του αρχικού κειμένου. Δε διατυπώνουμε γενικά προσωπικές μας απόψεις. Γενικά δεν πρέπει να παρεκκλίνει η περίληψή μας από το περιεχόμενο του αρχικού κειμένου, δεν το αλλοιώνουμε και δεν το παραποιούμε.
 4. Αν χρειαστεί να χρησιμοποιήσουμε αυτολεξεί ολόκληρες φράσεις του κειμένου, τις κλείνουμε σε εισαγωγικά.
 5. Το κείμενο της περίληψης είναι πυκνό και πολύ προσεγμένο από άποψη δομής και έκφρασης: χωρίς κενά, επαναλήψεις, πλεονασμούς και με συνοχή νοημάτων.

Άσκηση περίληψης

Όνομα:

Βαθμολογία:

- **α)** Να σημειώσεις τις λέξεις κλειδιά κάθε παραγράφου του κειμένου που ακολουθεί.

[Μονάδες 6]

Σάββατο, 20 Ιουνίου 1942

Είναι πολλές μέρες που δεν έχω πια γράψει τίποτα· έπρεπε να σκεφτώ μια για πάντα τι σημαίνει ένα ημερολόγιο. Είναι για μένα ένα εντελώς μοναδικό συναίσθημα να εκφράζω τις σκέψεις μου, όχι μόνο γιατί δεν έχω ακόμα γράψει, αλλά γιατί μου φαίνεται πως αργότερα, ούτε 'γω ούτε οποιοσδήποτε άλλος θα ενδιαφερόταν για τις εκμυστηρεύσεις μιας μαθήτριας δεκατριών χρόνων. Στο κάτω κάτω, δεν έχει και καμιά σπουδαιότητα. Επιθυμώ να γράψω και, πολύ περισσότερο ακόμη, να βυθομετρήσω την καρδιά μου σχετικά με κάθε λογής πράγματα.

«Το χαρτί είναι πιο υπομονετικό από τους ανθρώπους». Αυτό το γνωμικό μού ήρθε στο νου, όταν μια μελαγχολική μέρα, με το κεφάλι στηριγμένο στα χέρια, παιδεύομαι να πάρω απόφαση: να βγω ή να μείνω σπίτι μου. Ναι, πραγματικά, το χαρτί είναι υπομονετικό και, καθώς υποθέτω ότι κανείς δε θα ενδιαφερθεί γι' αυτό το χαρτόδετο τετράδιο που φέρει τον αξιοπρεπή τίτλο «Ημερολόγιο», δεν έχω καμιά πρόθεση να το δώσω ποτέ να διαβαστεί, εκτός αν συναντήσω στη ζωή μου το Φίλο ή τη Φίλη στους οποίους θα το δείξω. Και νά με που έφτασα στο ξεκίνημα, στην ιδέα ν' αρχίσω ένα ημερολόγιο. Το κάνω γιατί δεν έχω μια πραγματική φίλη.

Για να γίνω σαφέστερη, έχω ανάγκη να εξηγηθώ. Κανείς δε θα θελήσει να πιστέψει ότι ένα κορίτσι δεκατριών χρόνων βρίσκεται μόνο στον κόσμο. Εξάλλου, αυτό δεν είναι εντελώς αληθινό· έχω γονείς που τους αγαπώ πολύ και μια αδελφή δεκάξι χρόνων· έχω τριάντα συμμαθητές και συμμαθήτριες, κι ανάμεσά τους μερικές, ας πούμε, φίλες· έχω θαυμαστές με το τσουβάλι, που με παρακολουθούν με το βλέμμα, ενώ, στην τάξη, εκείνοι που δεν κάθονται σε καλή θέση ώστε να με βλέπουν, προσπαθούν να συλλάβουν την εικόνα μου με τη βοήθεια ενός μικρού καθρέφτη τσέπης. Έχω οικογένεια, αξιαγάπητους θείους και θείες, ευχάριστο σπίτι –όχι δε μου λείπει φαινομενικά τίποτα, εκτός από τη Φίλη. Με τις συμμαθήτριάς μου απλώς διασκεδάζω, τίποτε περισσότερο. Δεν καταφέρνω ποτέ να μιλήσω μαζί τους για άλλο πράγμα εκτός από κοινοτοπίες, ακόμη ούτε καν με μια από τις φίλες μου, γιατί μας είναι αδύνατον ν' αποκτήσουμε στενότερη επαφή –εκεί είναι ο κόμπος. Όπως κι αν έχει, βρίσκομαι μπροστά σ' ένα τετελεσμένο γεγονός, κι είναι κρίμα να μην μπορώ να το αγνοήσω.

Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος που γεννήθηκε αυτό το Ημερολόγιο. Για να πλάσω καλύτερα την εικόνα μιας φίλης που τόσον καιρό περίμενα· δε θέλω να περιοριστώ σε απλά γεγονότα, όπως κάνουν τόσοι άλλοι, αλλά επιθυμώ τούτο το Ημερολόγιο να προσωποποιήσει τη Φίλη. Και τη Φίλη αυτή θα την ονομάσω Κίτυ.

Η Κίτυ αγνοεί ακόμη τα πάντα για μένα. Πρέπει λοιπόν να διηγηθώ με συντομία την ιστορία της ζωής μου. Ο πατέρας μου ήταν κιόλας τριάντα έξι χρονών όταν

παντρεύτηκε τη μητέρα μου, που ήταν είκοσι πέντε. Η αδελφή μου Μαργκότ γεννήθηκε το 1926 στη Φραγκφούρτη του Μάιν. Κι εγώ, στις 12 Ιουνίου 1929. Όντας Εβραίοι εκατό τοις εκατό, μεταναστεύσαμε στην Ολλανδία στα 1923, όπου ο πατέρας μου διορίστηκε διευθυντής της Τράβις Ν.Β., μιας εταιρίας συνεταιρικής της Κόλεν & Σία, στο Άμστερνταμ. Οι δυο εταιρίες στεγάζονταν στον ίδιο κτίριο.

Βέβαια, η ζωή μας δεν ήταν δίχως συγκινήσεις, γιατί τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς μας είχαν μπλεξίματα εξαιτίας των χιτλερικών μέτρων εναντίον των Εβραίων. Ύστερ' από τις διώξεις του 1938, δύο θείοι μου, από την πλευρά της μητέρας μου, έφυγαν κρυφά κι έφτασαν σώοι και ασφαλείς στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η γιαγιά μου, εβδομήντα τριών χρονών τότε, ήρθε να μείνει μαζί μας. Μετά το 1940, οι καλές μας μέρες άρχισαν να παίρνουν γοργά τέλος: πρώτα ο πόλεμος, έπειτα η συνθηκολόγηση και η εισβολή των Γερμανών μάς έφεραν την αθλιότητα. Τα μέτρα εναντίον των Εβραίων παίρνονται το ένα πάνω στ' άλλο. Οι Εβραίοι υποχρεώνονται να φορούν το κίτρινο αστέρι και να παραδώσουν τα ποδήλατά τους. Τους απαγορεύεται ν' ανεβαίνουν στα τραμ και να οδηγούν αυτοκίνητο. Είναι υποχρεωμένοι να κάνουν τις αγορές τους αποκλειστικά σε μαγαζιά σημαδεμένα με την επιγραφή «Εβραϊκό κατάστημα», και μόνο από τις τρεις έως τις πέντε το απόγευμα. Απαγορεύεται στους Εβραίους να βγαίνουν μετά τις οχτώ το βράδυ, ακόμη και στους κήπους τους, ή να βγαίνουν σε φίλους τους. Απαγορεύεται στους Εβραίους να πηγαίνουν στο θέατρο, στον κινηματογράφο ή σε οποιοδήποτε άλλο μέρος ψυχαγωγίας. Απαγορεύεται στους Εβραίους να καταγίνονται με οποιοδήποτε δημόσιο σπορ: απαγορεύεται να πλησιάζουν στην πισίνα, στο γήπεδο του τένις και του χόκεϊ ή σε άλλους τόπους αθλητικών εκδηλώσεων. Απαγορεύεται στους Εβραίους να συναναστρέφονται με χριστιανούς. Οι Εβραίοι είναι υποχρεωμένοι να πηγαίνουν στα εβραϊκά σχολεία, κι ένα σωρό άλλοι τέτοιοι περιορισμοί...

Μην κάνοντας τούτο και μην κάνοντας εκείνο, η ζωή μας συνέχισε να κυλά χωρίς περιεχόμενο. Η Ζόπι μού λέει πάντα: «Δεν τολμώ να κάνω τίποτε από φόβο μήπως κάνω κάτι απαγορευμένο». Η ελευθερία μας έχει περιοριστεί πάρα πολύ· ωστόσο η ζωή είναι ακόμη υποφερτή.

Η γιαγιά πέθανε το Γενάρη του 1942. Κανείς δεν ξέρει πόσο τη σκέφτομαι και πόσο την αγαπώ ακόμη. Ήμουν στο σχολείο Μοντεσόρι από το νηπιαγωγείο, δηλαδή από το 1934. Στην έκτη τάξη είχα δασκάλα τη διευθύντρια, κυρία Κ. Στο τέλος του χρόνου είχαμε σπαρακτικούς αποχαιρετισμούς, κλάψαμε κι οι δύο. Στα 1941 η αδελφή μου Μαργκότ κι εγώ μπήκαμε στο εβραϊκό λύκειο.

Η μικρή μας τετραμελής οικογένεια δεν έχει ακόμη πολλούς λόγους να παραπονιέται, και νά με που έφτασα στη σημερινή ημερομηνία.

Β. Παρατηρήσεις

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100 λέξεις.
2. Ποια είναι τα δομικά μέρη (θεματική - λεπτομέρειες - κατακλείδα) της τρίτης παραγράφου του κειμένου;
3. Να δώσετε έναν τίτλο (πλαγιότιτλο) στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου. Ο πλαγιότιτλος συνήθως δεν περιλαμβάνει ρήμα και δεν ξεπερνά τις οκτώ λέξεις.

4. α) Να σημειώσετε την έγκλιση των υπογραμμισμένων ρημάτων του κειμένου.

Οι εγκλίσεις είναι η οριστική, η υποτακτική και η προστακτική.

β) Για τα ίδια ρήματα να σημειώσετε το χρόνο. Οι χρόνοι είναι ο ενεστώτας,

ο παρατατικός, ο αόριστος, ο παρακείμενος, ο υπερσυντέλικος,

ο εξακολουθητικός μέλλοντας, ο συνοπτικός (στιγμιαίος) μέλλοντας και

ο συντελεσμένος μέλλοντας.

5. Στις σύνθετες λέξεις που ακολουθούν να εντοπίσετε το πρώτο συνθετικό που είναι αχώριστο μόριο:

εκφράζω - πρόθεση - ενδιαφερθεί - περιοριστώ - υποχρεωμένοι - συναναστρέφομαι

6. Να αφηγηθείτε σε ένα φίλο σας ένα ευτράπελο (κωμικό) επεισόδιο που συνέβη στην οικογένειά σας κατά τη διάρκεια μιας γιορτής, μιας εκδρομής κτλ.

Στην αφήγησή σας θα πρέπει να δηλώνεται ο τόπος, ο χρόνος και τα πρόσωπα. Το ύφος να είναι ανάλογο της επικοινωνιακής περίπτωσης - απευθύνεστε σε φίλο, η γλώσσα θα πρέπει να είναι απλή, με το λεξιλόγιο ενός δεκατριάχρονου παιδιού. Η έκταση του κειμένου δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 150 λέξεις.

Καλές γιορτές

Ενότητα 3

Φωνές και συζυγίες του ρήματος

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A) Να σχηματίσετε φράσεις με τον ενεργητικό και τον παθητικό τύπο των ρημάτων:

μυρίζω -

φαντάζω -

πετώ -

χρηματίζω -

ανοίγω -

B) Να βάλετε στον **ενεργητικό αόριστο** (στην ίδια φωνή, στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό) τα ρήματα που ακολουθούν:

1. συντάσσω

2. προσκαλείς

3. προσβάλλω

4. εκδίδει

5. επιπλήτουν

6. διαφεύγεις

7. συντελεί

8. εκφράζουν

9. παραγγέλλουμε

10. εγκρίνει

Γ) Να συμπληρώσετε τον πίνακα:

	β' εν. Παρατατικού	β' εν. Αόριστου	α' πληθ. Παρατατικού	α' πληθ. Αόριστου
πηγαίνω				
καίω				
κατεβαίνω				
μένω				
γέρνω				

Δ) Να γράψετε δέκα (10) ρήματα **β' συζυγίας** και να χρησιμοποιήσετε πέντε από αυτά σε προτάσεις:

Ε) Να συμπληρώσετε τις καταλήξεις των ρημάτων:

1. Η αρρώστια αυτή θεωρείτ..... ανίατη και θανατηφόρα.
2. Δεν ξέρω πώς θα ονομάζατ.... εσείς έναν τέτοιο άνθρωπο.
3. Δεν μπορούμ... να καταλάβουμ.... τι θέλετ.... να πείτ.... . Πρέπει να μας το εξηγήσετ.....
4. Γιατί δεν απαντάτ.... στις ερωτήσεις μας;
5. Πότε παντρεύετ..... ;
6. Επικαλείτ.... περίεργα στοιχεία για να δικαιολογήσ..... τη θέση του.
7. Θα παραμελείτ.... συνέχεια τα μαθήματά σας;
8. Πρέπει να ασκείτ.... το σώμα σας, για να είστε υγιείς.
9. Αυτός ασκείτ.... καθημερινά.

Ενότητα 3 – Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου

Αγάπη – Φιλία

1. Τι είναι αυτό που το λένε φιλία:

Τί είναι ἡ φιλία; «Εὐνοία», φυσικά – λέγει ο Αριστοτέλης – να έχεις δηλαδή καλές διαθέσεις απέναντι σ' έναν άνθρωπο, να αισθάνεσαι στοργή γι' αυτόν, να επιζητείς τη συντροφιά του και να θέλεις την ευτυχία του. Αλλά «εὐνοία ἐν ἀντιπεπονθόσιν»: να είσαι «εὐνους» προς κάποιον και αυτός «εὐνους» προς εσένα· να υπάρχει ανταπόκριση, αμοιβαιότητα στα αισθήματά σας, να τον αγαπάς και να τον τιμάς κι εκείνος επίσης να σε αγαπά και να σε τιμά. Γι' αυτό, όσο τρυφερές κι αν είναι οι σχέσεις μας με τα άψυχα, δεν λέγονται φιλία. Όταν αγαπούμε ένα άψυχο πράγμα (ένα λουλούδι, ένα κομψοτέχνημα, μια γωνιά του σπιτιού μας) αυτό που αισθανόμαστε δεν είναι φιλία· «οὐ γὰρ ἔστιν ἀντιφύλησις». Εκείνο δεν μας αγαπά, εμείς μόνο το αγαπούμε. (Με το νόημα τούτο θα μπορούσε ίσως να υπάρξει φιλία του ανθρώπου με τα ζώα, αφού όσοι τα αγαπούν πιστεύουν ότι και εκείνα τους ανταποδίδουν την τρυφερότητα με τη συμπάθεια, την αφοσίωση, τις θωπείες τους).

(Ε.Π.Παπανούτσος, στο: *Δοκιμιακός Λόγος*, τόμος Α', εκδ. Gutenberg, 392)

- ❶ Πώς ορίζει τη φιλία ο Αριστοτέλης; Ποια προϋπόθεση θέτει περιορίζοντας έτσι την έννοια της φιλίας;

.....

.....

.....

2. Παρέα, φιλία, γνήσια φιλία: διαφέρουν και σε τι:

[Σχολικό βιβλίο, σελίδα 47: Κείμενο 4]

- ❷ Ποια στοιχεία χαρακτηρίζουν τη γνήσια φιλία, σύμφωνα με το κείμενο;
- ❸ Σε τι διαφέρουν οι φίλοι από την παρέα;

.....

.....

.....

.....

.....

«Συν τε δύ' ερχομένω», λέει ο Όμηρος· «όταν πηγαίνουν δυο μαζί» μπορούν οι άνθρωποι να τα βγάλουν πέρα καλύτερα και πιο άνετα. Γιατί ο πραγματικός φίλος θα σε βοηθήσει στην αντιμετώπιση των ζητημάτων σου ή των κινδύνων που διατρέχεις και στην επιτυχία των σκοπών σου· θα ακούσει τα μυστικά σου· στη δυστυχία σου θα λυπηθεί μαζί σου και με πίστη θα σου συμπαρασταθεί, στην ευτυχία σου δε θα σε φθονήσει, αλλά θα χαρεί κι εκείνος ειλικρινά, θα επαινέσει την καλή σου απόδοση και θα σου ευχηθεί το καλύτερο· δε θα θελήσει ποτέ να σε εκμεταλλευτεί· όταν βρίσκεσαι σε ανάγκη, θα σε βοηθήσει· θα κάνει θυσίες για σένα, θα σε σκέφτεται και όταν βρίσκεται μακριά σου· θα σου πει την αλήθεια και, όταν πρέπει, θα σε κρίνει με αυστηρότητα, θα είναι ειλικρινής μαζί σου και δε θα σε κολακεύει· θα χαίρεται από την παρουσία σου και θα είναι ο συμπαραστάτης σου· θα σε ενθαρρύνει και θα σε στηρίζει για την κατάκτηση της αρετής και θα σε αποτρέπει από το κακό· θα κάνει υποχωρήσεις και δε θα κάνει οτιδήποτε το πονηρό, που θα μπορούσε να προκαλέσει μείωση, πόνο ή λύπη σε σένα. Τα ίδια φυσικά θα προσφέρεις και συ σ' αυτόν, για να έχει στερεά θεμέλια η φιλία σας.

3. Αξίζει να έχουμε φίλους;

(Νεοελληνική γλώσσα για το Γυμνάσιο, ΟΕΔΒ)

④ Σε τι μπορούν οι πραγματικοί φίλοι να βοηθήσουν ο ένας τον άλλο;

.....

.....

.....

«Χαλώς ήρθατε στην εποχή των μικροτσιπ, των ηλεκτρονικών αρχείων, των υπολογιστών. Η φιλία επέκτησε διευθύνσεις στο Ίντερνετ.¹ Συνδεθείτε με το κατάλληλο chat² και ανταλλάξτε e-mail³ με το οποίο τραβά η ψυχή σας μέχρι τα πέρατα του κόσμου. Στείλτε υπερατλαντικά μηνύματα, που είναι η «ηλεκτρονική διέξοδος» της μοναξιάς.

«Οι νέοι δρόμοι επικοινωνίας, τα πολυμέσα, ισοπεδώνουν το συναίσθημα», δηλώνει περίφραστα η κοινωνιολόγος και ερευνήτρια του ΕΚΚΕ⁴ κ. Αφροδίτη Τεπέρογλου. «Η αναζήτηση επικοινωνίας ή γνωριμίας με έναν άγνωστο δεν είναι φιλία», επισημαίνει και εξηγεί: «Είναι η περιέργεια του σύγχρονου ανθρώπου για το τι συμβαίνει στον κόσμο γύρω του. Δεν ανατρέχει στον υπολογιστή σου για να εκμυστηρευθείς το πρόβλημά σου». Η ίδια εκτιμά ότι έχει εν μέρει σπνήσει ο παραδοσιακός τρόπος που κάναμε φίλους, αλλά διατηρείται ως ηθική αξία.

Από τον ημερήσιο Τύπο

4. Φιλία και διαδίκτυο

⑤ Πιστεύετε ότι η επικοινωνία που αναπτύσσουν οι νέοι σήμερα χάρη στα ηλεκτρονικά μέσα έχει τα χαρακτηριστικά της φιλίας; Να αναπτύξετε την άποψή σας γραπτά σε μία παράγραφο 100 – 120 λέξεων.

Διαβάζω και γράφω

Σήμερα η καλύτερη φίλη / ο καλύτερος φίλος σου έλειπε από το σχολείο και η απουσία της / του σε λύπησε. Με αυτήν την αφορμή γράφεις σε μία σελίδα του ημερολογιού σου για το πρόσωπο αυτό.

Το κείμενο σου πρέπει να έχει έκταση 200 – 250 λέξεις, να είναι χωρισμένο σε παραγράφους και να περιλαμβάνει και τις ακόλουθες λέξεις: *ανιδιοτελής, φαινομενική, αιώνια, συμπαθώ, μονοιάζω, αποστρέφομαι.*

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

53

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (με την τεχνική της αλληλο-βελτίωσης)

Ονοματεπώνυμο:

- ✎ Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε γραπτά στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Τετάρτη 25 Ιανουαρίου 2012

Αγαπητό μου ημερολόγιο

σήμερα η κολλητή μου, η Κατερίνα, έλειπε από το σχολείο, επειδή ήταν άρρωστη. Όταν το έμαθα στεναχωρήθηκα πάρα πολύ. Είμαστε φίλες από την πρώτη δημοτικού.

Η Κατερίνα είναι ένα εντυπωσιακό κορίτσι. Είναι αδύνατη, ψηλή, με μακριά καστανά μαλλιά και μεγάλα καστανά μάτια. Ντύνεται μοντέρνα έχει γούστο και ξέρει να συνδυάζει τα ρούχα της με ωραίο τρόπο. Εκτός όμως από την εξωτερική εμφάνιση της η Κατερίνα έχει ένα εξαιρετικό χαρακτήρα. Είναι υπομονετική, ανιδιοτελής, άτομο εμπιστοσύνης και έχει καλοσύνη. Μοιραζόμαστε τις χαρές και τις λύπες μας μαζί, με στηρίζει και η φιλία μας στηρίζεται στην ειλικρίνεια και στην αγάπη. Ως αναφορά τα πνευματικά της χαρίσματα η Κατερίνα είναι πολύ έξυπνη και άριστη μπορώ να πω μαθήτριά. Της αρέσει η μουσική και ασχολείται αρκετά με τη γυμναστική.

Το επεισόδιο που κλόνισε τη σχέση μας είναι μια φορά όταν παίζαμε βόλεϊ ήμασταν αντίπαλοι (συνήθως ήμαστε μαζί) έγινε μια παρεξήγηση ανάμεσα στις 2 ομάδες αλλά και σε μας. Μια βδομάδα είχαμε να μιλήσουμε αλλά μετά τα βρήκαμε. Είμαστε οι καλύτερες φίλες του κόσμου.

(175 λέξεις)

1. Να σημειώσετε μία θέση ή ιδέα ή πληροφορία που το κείμενο διατυπώνει με ακρίβεια και σαφήνεια.
2. Να επισημάνετε δύο σημεία που σας άρεσαν ιδιαίτερα.
3. Να εντοπίσετε δύο σημεία που θέλουν ανάπτυξη, διασάφηση ή συμπλήρωση και να υποδείξετε πιθανούς τρόπους.
4. Ποιες αλλαγές και προσθήκες κρίνετε αναγκαίο να γίνουν στη δόμηση του κειμένου και των επιμέρους παραγράφων του; Να τις αιτιολογήσετε.
5. Υπάρχουν ασαφείς προτάσεις; Αν ναι, πώς θα τις επαναδιατυπώνατε;
6. Έχει γίνει σωστή χρήση των σημείων στίξης;

4η ενότητα – Το σχολείο στο χρόνο

B1. Οι διαθέσεις του ρήματος

ΘΕΩΡΙΑ

- Η ιδιότητα που έχει το ρήμα να δείχνει κάθε φορά τι **κάνει** το υποκείμενο ή τι **παθαίνει** ή σε **ποια κατάσταση βρίσκεται** λέγεται διάθεση του ρήματος.
- Τα ρήματα ανάλογα με τη διάθεσή τους χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες:
 - **ενεργητικής** διάθεσης που φανερώνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί
 - **μέσης** διάθεσης που φανερώνουν πως το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια επιστρέφει στο ίδιο
 - **παθητικής** διάθεσης που φανερώνουν πως το υποκείμενο παθαίνει κάτι, δέχεται μία ενέργεια, από άλλο πρόσωπο ή πράγμα
 - **ουδέτερης** διάθεσης που φανερώνουν πως το υποκείμενο ούτε ενεργεί ούτε δέχεται ενέργεια αλλά βρίσκεται σε μια κατάσταση
- Στα παραδείγματα που ακολουθούν να υπογραμμίσετε τα ρήματα και να σημειώσετε τη διάθεσή τους:
 1. Ο βοσκός χτύπησε την αγελάδα.
 2. Αρχίζω τη δουλειά.
 3. Περιποιούμαι τη γάτα μου.
 4. Η Ελένη χτενίζει την κούκλα της.
 5. Ο ήλιος έλιωσε τον πάγο.
 6. Εργάζεται από το πρωί ως το βράδυ.
 7. Η Ελένη χτενίζεται.
 8. Ο πατέρας ξυρίζεται στο κουρείο.
 9. Ο Γιώργος έκοψε τα μαλλιά του στο κουρείο.
 10. Τα αδέρφια αγαπιούνται.
 11. Τα δέντρα καταστράφηκαν από την πυρκαγιά.
 12. Τα χιόνια έλιωσαν από τη βροχή.
 13. Το παιδί κοιμάται.
 14. Διψάσαμε το μεσημέρι.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A) Να υπογραμμίσετε τα ρήματα και να αναγνωρίσετε τη διάθεσή τους: [Μον. 13]

1. Όποιος ανακατώνεται με τα πίτουρα τον τρώνε οι κότες.
2. Νηστικό αρκούδι δε χορεύει.

3. Μαζί με τα ξερά καίγονται και τα χλωρά.
4. Όποιος πεινά, στον ύπνο του πολλά καρβέλια βλέπει.
5. Η αλήθεια δεν κρύβεται.
6. Λείπει ο γάτος και χορεύουν τα ποντίκια.
7. Σκυλί που γαβγίζει δε δαγκώνει.
8. Το πονηρό πουλί από τη μύτη πιάνεται.
9. Στον κατήφορο κυλιέται και η χελώνα.

<i>ρήματα</i>	<i>διάθεση</i>
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	

Β) Στο κείμενο που ακολουθεί να υπογραμμίσετε μόνον τα ρήματα που έχουν ενεργητική διάθεση:

[Μονάδες 7]

Όταν ήμουν μικρό παιδί, μου είχαν πει πως κάθε χρόνο, τη νύχτα των Χριστουγέννων, βλέπει κανείς ν' ανατέλλει και να οδεύει αργά μέσα στην κρύα απεραντοσύνη του χειμωνιάτικου ουρανού ένα άστρο «το πιο μεγάλο και πιο λαμπρό απ' όλα τ' άλλα τ' ουρανού», που είναι οδηγητικό άστρο των Μάγων. Κι από τότε κάθε χριστουγεννιάτικη νύχτα, στεκόμουν ώρα πολλή στο παράθυρο της φωτογωνιάς μας, καρτερώντας με λαχτάρα την εξαίσια εμφάνισή του στο σκοτεινό ουρανό. Ο ύπνος όμως έκλεινε πάντα τα παιδικά μου βλέφαρα «πριν από την ώρα», όπως με βεβαίωναν.

- Πέρασε το άστρο, μητέρα; ρωτούσα το πρωί.
- Πέρασε, παιδί μου, αλλά εσένα σε είχε πάρει ο ύπνος, μου απαντούσε στερεότυπα.

(Κ. Ουράνης, *Το άστρο της νύχτας των Χριστουγέννων*)

4η ενότητα – Το σχολείο στο χρόνο

B1. Οι διαθέσεις του ρήματος

B2. Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα

B3. Αντικείμενο – Μονόπρωτα και δίπρωτα ρήματα

Συμπληρωματικές ασκήσεις

⇒ *ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ. ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ*

1. Στις παρακάτω φράσεις να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα, κάνοντας όποιες αλλαγές χρειάζονται.

α) Οι αγωνιστές του 1821 δόξασαν την πατρίδα μας.

.....
β) Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με τη θεατρική παράσταση.

.....
γ) Ο δήμαρχος της πόλης έδωσε βραβεία στους άριστους μαθητές.

.....
δ) Τεράστιες εκτάσεις παραχωρήθηκαν στους ακτήμονες από την πολιτεία.

.....
ε) Ο χώρος διαμορφώθηκε και ευπρεπίστηκε από συνεργείο του δήμου.

.....
στ) Όλοι με είχαν κατακρίνει τότε για την απρεπή συμπεριφορά μου.

.....
ζ) Τα καυσαέρια μολύνουν την ατμόσφαιρα.

.....
η) Ο γιατρός απολυμαίνει τα χειρουργικά εργαλεία.

.....
θ) Εσείς απορρίπτετε τους ανέντιμους ανθρώπους.

.....
ι) Οι εχθροί αντιλήφθηκαν το τέχνασμα.

2. Στις παρακάτω φράσεις: α) να υπογραμμίσετε το ποιητικό αίτιο όπου υπάρχει και να γράψετε πώς εκφέρεται β) να επισημάνετε πού και γιατί παραλείπεται.

α) Ο Γιάννης αδικήθηκε από τον καθηγητή του.

β) Το πάτωμα πρέπει να καθαρίζεται συχνά.

- γ) Το νερό στον ηλιακό θερμοσίφωνα θερμαίνεται χωρίς έξοδα.
- δ) Αυτή η γέφυρα κατασκευάστηκε μέσα σε τρεις μήνες.
- ε) Ο Γιώργος γύρισε ηλιοκαμένος από τις διακοπές.
- στ) Η ελληνική γη είναι ποτισμένη με αίμα ηρώων.
- ζ) Τα βουνά ήταν σκεπασμένα με χιόνι.
- η) Ο θεός μου ο Γιώργος ήταν αγαπητός σε όλους.

⇒ *METABATIKA KAI AMETABATA PHMATΑ*

3. Να χρησιμοποιήσετε σε φράσεις τα ακόλουθα ρήματα ως μεταβατικά και ως αμετάβατα.

α) ανοίγω, β) πηγαίνω, γ) πεθαίνω, δ) πονάω, ε) δουλεύω, στ) κλείνω

α) Ανοίγω την πόρτα. **Μεταβατικό**

Η πληγή άνοιξε πάλι. **Αμετάβατο.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Με τα παρακάτω ρήματα να σχηματίσετε φράσεις που να περιέχουν σύστοιχο αντικείμενο.

α) ζω, β) παίζω, γ) γράφω, δ) χορεύω, ε) λέγω

Ζω άνετη ζωή.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

⇒ *ΜΟΝΟΠΤΩΤΑ ΚΑΙ ΔΙΠΤΩΤΑ ΡΗΜΑΤΑ*

5. Να αναγνωρίσετε το έμμεσο και το άμεσο αντικείμενο στις παρακάτω φράσεις:

- α) Μας έριξε στάχτη στα μάτια.
- β) Σας τους σύστησαν;
- γ) Μας τους έδειξε.
- δ) Τα αυτοκίνητα τον γέμισαν σκόνη.
- ε) Φόρτωσε το αμάξι σανό.
- στ) Τους εξέτασε ιστορία.
- ζ) Μας διηγήθηκε τι συνέβη.
- η) Του επιτρέψαμε να περάσει.
- θ) Τους το ομολόγησε.
- ι) Τον κέρασα κρασί.

B3. Αντικείμενο – Μονόπτωτα και δίπτωτα ρήματα

Παραδείγματα.

☛ Στα παραδείγματα που ακολουθούν να υπογραμμίσετε τα αντικείμενα των ρημάτων.

1. Ο Γιώργος χαϊδεύει το σκύλο.
2. Οι επιπλοποιοί έβαψαν το κρεβάτι και το κομοδίνο.
3. Η Μαρία περιμένει τον καλό της.
4. Ο τρελός είδε το μεθυσμένο και έφυγε.
5. Θα κάνω ό,τι μου πεις.
6. Θα μάθεις το πώς και το γιατί.
7. Μερικοί ζουν τη ζωή τους μέσα στη χλιδή.
8. Κοιμήθηκε τον ύπνο του δικαίου.
9. - Ο Μιχάλης μοιάζει του πατέρα; - Όχι, μοιάζει στον παππού του.
10. Μου ξέφυγε μια καλή ευκαιρία. Από εμένα σπάνια ξεφεύγουν οι καλές ευκαιρίες.
11. Κάνεις κακό του εαυτού σου.
12. Μου γνώρισε το φίλο του.
13. Με ρώτησε κάτι.
14. Σήμερα εξετάζουν τους μαθητές γεωγραφία.
15. Αυτό το παιδί με πότισε πολλά φαρμάκια.
16. Ο Γιάννης διδάσκει τον Πέτρο χορό.
17. – Τον κήπο θα τον σπείρουμε λαχανικά; - Ναι, θα σπείρουμε τον κήπο με λαχανικά.
18. Θα ορίσουμε εσένα επιμελητή.
19. Έχουν εκλέξει τη Χριστίνα πρόεδρο.
20. Θεωρεί το γείτονα συμφεροντολόγο.
21. Ο Παύλος δε μοιάζει με τον ξάδερφό του.
22. Ο βοσκός σκότωσε το λύκο με τσεκούρι.
23. Άνοιξε να μπούμε.
24. Όποιος από τους δύο νικήσει, θα κερδίσει το μεγάλο βραβείο.

4η ενότητα – Γ. Συνοχή ευρύτερου κειμένου

📖 Υπάρχουν πάρα πολλοί τρόποι συνοχής η λειτουργία τους επιτυγχάνεται συνήθως με:

- α) Επανάληψη λέξεων ή φράσεων.
- β) Χρήση λέξεων ή φράσεων με σημασιολογική συνάφεια (αντί επανάληψης), π.χ. ισότητα – ισοτιμία.
- γ) Χρήση αντωνυμίας ή επιρρήματος στη θέση ονόματος (αναφορά).
- δ) Σύνδεση με λέξεις ή φράσεις συνδετικές (είναι ο συχνότερος τρόπος με τον οποίο, συνειδητά ή ασυνείδητα, επιδιώκουμε τη συνοχή).
- ε) Με επεξηγηματικές λέξεις.
- στ) Με ερωτήσεις (καλό είναι να αποφεύγονται ή τουλάχιστον να μην πολυχρησιμοποιούνται).

📖 Βασικοί τρόποι σύνδεσης που προτείνονται:

① Σύζευξη

α) Όταν έχουμε να συνδέσουμε όμοιες ή ισοδύναμες ιδέες, λέξεις κ.λπ., χρησιμοποιούμε συνήθως τα εξής λεκτικά στοιχεία:

ακόμα	παράλληλα	εκτός από τα παραπάνω
επίσης	επιπροσθέτως	ας σημειωθεί ακόμα ότι
επιπλέον	εξάλλου	το ίδιο συμβαίνει και
ομοίως	ταυτόχρονα	εκτός από αυτά κ.λπ.

β) Όταν έχουμε ιδέες που η μια συμπληρώνει την άλλη:

από το ένα μέρος.....	από το άλλο
κατά πρώτο λόγο.....	κατά δεύτερο
πρώτα πρώτα.....	ύστερα
αφενός.....	αφετέρου
όχι μόνο.....	αλλά και
όπως.....	έτσι κ.λπ.

② Διάζευξη

Όταν έχουμε τη δυνατότητα να επιλέξουμε ή να παραθέσουμε δύο διαφορετικές απόψεις της ίδιας βασικής ιδέας, χρησιμοποιούμε τους συνδέσμους:

είτε.....	είτε
ούτε.....	ούτε
ή.....	ή

③ Αντίθεση

Όταν υπάρχει σχέση αντίθεσης στα νοήματά μας, χρησιμοποιούμε λέξεις και εκφράσεις όπως:

όμως	αντίστροφα	δε συμβαίνει όμως το ίδιο
ενώ	αντίθετα	από την άλλη πλευρά
αλλά	εντούτοις	ακόμη και αν
ωστόσο	απεναντίας	και όμως κ.λπ.

④ Περιορισμός

Όταν η σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε δύο ιδέες είναι τέτοια που η μια περιορίζει την άλλη, χρησιμοποιούμε τα εξής συνδετικά στοιχεία:

αλλά	ίσως βέβαια
όμως	ας μην ξεχνούμε
ωστόσο	δεν αποκλείεται
κι όμως	υπάρχει και η περίπτωση κ.λπ.

⑤ Συμπέρασμα

άρα	καταλήγοντας	με αυτόν τον τρόπο
επομένως	συμπερασματικά	όπως προκύπτει
συνεπώς	συνοψίζοντας	κατά συνέπεια
ώστε	συγκεφαλαιώνοντας	καθίσταται φανερό
λοιπόν	διαφαίνεται	σύμφωνα με τα παραπάνω

⑥ Αίτιο – αποτέλεσμα

Γι' αυτό το λόγο
γι' αυτό
έτσι

⑦ Όρος και προϋπόθεση

με την προϋπόθεση ότι
εκτός αν
σε περίπτωση που

⑧ Έμφαση

το σημαντικότερο απ' όλα	είναι αξιοσημείωτο ότι
το κυριότερο όμως είναι	αξίζει να σημειωθεί ιδιαίτερα
είναι αξιοπρόσεκτο ότι	εκείνο που προέχει
θα ήθελα να τονίσω	ιδιαίτερα σημαντικό θεωρώ

📖 Πρέπει κάθε φορά να επιλέγεται η κατάλληλη συνδετική λέξη ή έκφραση. Για παράδειγμα, δεν μπορούμε να συνδέουμε ένα αδύνατο επιχείρημα που ακολουθεί ένα ισχυρό επιχείρημα και να γράφουμε *ιδιαίτερα σημαντικό θεωρώ...*

- 📖 Μερικές φράσεις που μπορούν να λειτουργήσουν ως μετάβαση μεταξύ των παραγράφων ενός κειμένου:

- Είναι απαραίτητο να επισημανθεί...
- Υπάρχει όμως και ο φόβος...
- Μ' αυτούς τους όρους...
- Ξεχωριστός λόγος, όμως, πρέπει να γίνει...
- Με την έννοια αυτή...
- Εδώ επικεντρώνεται, νομίζω, το μείζον...
- Χαρακτηριστικό είναι το...
- Αλληλένδετο είναι...
- Αναζητώντας κάποια απάντηση...
- Μια άλλη δυνατότητα...
- Στην ίδια κατεύθυνση...
- Στο σημείο αυτό...

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Με λέξεις που δηλώνουν αντίθεση να συνδέσετε είτε με παράταξη (αλλά, μα, όμως, μόνο, ωστόσο, εντούτοις, μάλιστα, έπειτα, μολαταύτα, εξάλλου) είτε με υπόταξη (ενώ, αν και, μολονότι) τις παρακάτω ανεξάρτητες προτάσεις αλλάζοντας και τη στίξη:

- Είναι ρεαλιστής. Δεν αντιλήφθηκε την κρισιμότητα της κατάστασης.

.....
.....

- Η λογοτεχνική κριτική έδειξε κάποια περιφρόνηση για τη βιογραφία. Η ίδια η βιογραφία εξακολούθησε να ακμάζει.

.....
.....
.....

- Στην εποχή μας δε γράφονται πια τραγωδίες. Το κοινό παρακολουθεί με ενδιαφέρον και προσοχή την κλασική τραγωδία και γεμίζει τα θέατρα.

.....
.....
.....

- Πέρασες δύσκολες στιγμές. Είχες και μερικές ευχάριστες.

4η ενότητα – Ακούω και μιλώ, Διαβάζω και γράφω

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ

☞ Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Ο αναλφαβητισμός ως σύγχρονο πρόβλημα

Εξάλλου, στις βιομηχανικές –και κατά μείζονα λόγο στις μεταβιομηχανικές– κοινωνίες η ντροπή του αναλφάβητου αποτελεί προσωπικό του βίωμα, που επικυρώνεται σε κάθε ευκαιρία από τον κοινωνικό περίγυρο. Έτσι, οι αναλφάβητοι εξωθούνται από το εγχρόνιο περιβάλλον τους να συμπεριφέρονται «σαν να ήταν διανοητικά ανάπηροι, κοινωνικά απόβλητοι». Ο Άλι Χαμαντάσε, ειδικός της UNESCO σε θέματα αναλφαβητισμού ενηλίκων, αναφερόμενος στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αναλφάβητοι στις βιομηχανικές χώρες υπογραμμίζει: «Τον αναλφάβητο δεν τον εκτιμά ούτε η κοινωνία στην οποία ζει ούτε ακόμη και η ίδια του η οικογένεια. Τα παιδιά τους, που δεν μπορούν να τα βοηθήσουν στις σχολικές εργασίες τους, καταλήγουν να τους περιφρονούν ή και να μην τους υπακούν. Πολλοί αναλφάβητοι ντρέπονται και θέλουν να κρύψουν από τους άλλους το γεγονός ότι δεν ξέρουν να διαβάζουν και να γράφουν· κι αυτή η ντροπή τους παραλύει, όταν τους παρουσιάζεται η ευκαιρία να μάθουν γραφή και ανάγνωση».

Γι' αυτό και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίστηκε στην Ελλάδα το πρόβλημα είχε ως τώρα πολύ περιορισμένη επιτυχία. Κυρίως γιατί το μοναδικό κίνητρο που δόθηκε στους ενηλίκους για την παρακολούθηση των μαθημάτων ήταν ο στιγματισμός των αναλφάβητων με τα πιο μελανά χρώματα. Έτσι, οι αναλφάβητοι εσωτερικεύοντας την κυρίαρχη αντίληψη –ο αναλφαβητισμός είναι νόσος, εθνική ντροπή, στίγμα για τον πολιτισμό– έμμεσα συγκατατέθηκαν στη συγκαάλυψη του προβλήματος, σαν να ήταν οι φορείς κάποιας επονείδιστης ασθένειας. [...]

Οι αναλφάβητοι, τέλος, πρέπει «να βοηθηθούν ψυχολογικά, να τονωθούν κοινωνικά, να πάψουν να αισθάνονται αγράμματοι, το “απελέκτο ξύλο” της λαϊκής μας θυμοσοφίας. Να αποενοχοποιηθούν από αυτό το κοινωνικό στίγμα μιας και δεν είναι, στο μεγαλύτερο ποσοστό, οι μοναδικοί υπεύθυνοι».

Πηγή: Δημ. Κ. Βεργίδης, Υποεκπαίδευση, εκδ. ύψιλον/βιβλία

- ⊗ Πώς συμπεριφέρεται η κοινωνία στον αναλφάβητο;
- ⊗ Πώς αισθάνεται ο αναλφάβητος στις σύγχρονες κοινωνίες;
- ⊗ Με ποια παρομοίωση αποδίδονται τα αισθήματα των αναλφάβητων στην Ελλάδα;
- ☺ Πώς πρέπει να αντιμετωπίζονται οι αναλφάβητοι σύμφωνα με το κείμενο;

■ Διάγραμμα της έννοιας

Ορισμός

Οργανικά αναλφάβητος είναι όποιος δεν μπορεί να διαβάσει και να γράψει και αγνοεί τις βασικές πράξεις αριθμητικής.

Λειτουργικά αναλφάβητοι είναι όσοι δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (έχουν φοιτήσει το πολύ μέχρι τη Δ' τάξη του δημοτικού σχολείου).

Αίτια στα οποία οφείλεται ο αναλφαβητισμός

Αίτια που ανάγονται στο οικογενειακό περιβάλλον

- ☞ Φτώχεια και κακές συνθήκες διαβίωσης της οικογένειας.
- ☞ Αναχρονιστικές αντιλήψεις μερικών γονιών και προκαταλήψεις, με θύματα συνήθως τα κορίτσια.
- ☞ Έλλειψη φροντίδας ορισμένων γονιών για τα παιδιά τους, έλλειψη επικοινωνίας, αδιαφορία για τη σχολική τους πρόοδο.
- ☞ Ξενόγλωσσο οικογενειακό περιβάλλον.

Αίτια που ανάγονται στο ευρύτερο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον

- ☞ Ορισμένοι μαθητές που ανήκουν σε κοινωνικές ομάδες με ιδιαίτερα προβλήματα (π.χ. τσιγγάνοι ή πρόσφυγες) δεν έχουν τις προϋποθέσεις για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου και μερικές φορές γίνονται θύματα διακρίσεων.
- ☞ Η πολιτεία που δεν παίρνει τα απαραίτητα μέτρα για την εκπαίδευση κάθε πολίτη.
- ☞ Απομακρυσμένες κοινότητες.
- ☞ Υποβαθμισμένες αστικές περιοχές.

Αίτια που ανάγονται στο σχολικό περιβάλλον

- ☞ Τάξεις με πολλούς μαθητές.
- ☞ Ανεπαρκής δάσκαλος.
- ☞ Ελλιπής σχολική υποδομή.

Οι επιπτώσεις του αναλφαβητισμού

Στον αναλφάβητο

- ☞ Κίνδυνος υποαπασχόλησης και ανεργίας.
- ☞ Αδυναμία να υπερασπίζεται τα δικαιώματά του.
- ☞ Αποχή από πνευματικά και πολιτιστικά αγαθά.
- ☞ Αισθήματα μειονεξίας και κατωτερότητας, περιθωριοποίηση και κοινωνικός αποκλεισμός.

Στην κοινωνία όπου ζει

- ☞ Ο αναλφαβητισμός εμποδίζει την οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη μιας χώρας.
- ☞ Εντείνονται οι κοινωνικές ανισότητες.
- ☞ Εμφανίζονται ευκολότερα φαινόμενα δημαγωγίας, χειραγώγησης, φανατισμού και μισαλλοδοξίας.

⇒ Να γράψετε πέντε τουλάχιστον προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος

Επαναληπτική άσκηση – Φωνές, Συζυγίες και Διαθέσεις του ρήματος

Ονοματεπώνυμο:

Βαθμολογία: / 20

Κείμενο

Ο Πέτρος δεν κοιμήθηκε καθόλου τη νύχτα από την αγωνία του. Το' πε αποβραδís στη μάνα του πως αύριο, Δευτέρα, είναι καλεσμένος του κυρίου τελώνη να πάνε στην Άρτα, στον κινηματογράφο, να δούνε τον Μπουκ – Τζόνες κι η μάνα του όλο το πρωί τον ετοίμαζε. Του σιδέρωνε τα ναυτικά του, του γυάλισε τα παπούτσια, του μαντάρισε τις ριγέ του τις κάλτσες και να τονε τώρα θρονιασμένος, καμαρωτός, στο πίσω κάθισμα της «Σεβρολέτ» δίπλα στην Ανθούλα και στη μητέρα της κι η καρδιά του να χτυπάει από ανυπομονησία και να ξεροκαταπίνει και να μπερδεύει τα λόγια του, τόση ήταν η λαχτάρα του που θα' μπαινε σε κινηματογράφο για πρώτη φορά στη ζωή του.

Παρατηρήσεις

✍ Στις στήλες του πίνακα που ακολουθεί να σημειώσετε τη φωνή, τη συζυγία και τη διάθεση καθενός από τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου.

Ρήμα	Φωνή	Συζυγία	Διάθεση

Επαναληπτική άσκηση – Φωνές, Συζυγίες και Διαθέσεις του ρήματος

Ονοματεπώνυμο:

Βαθμολογία: / 20

Κείμενο

Ο Πέτρος δεν κοιμήθηκε καθόλου τη νύχτα από την αγωνία του. Το 'πε αποβραδís στη μάνα του πως αύριο, Δευτέρα, είναι καλεσμένος του κυρίου τελώνη να πάνε στην Άρτα, στον κινηματογράφο, να δούνε τον Μπουκ – Τζόνες κι η μάνα του όλο το πρωί τον ετοίμαζε. Του σιδέρωνε τα ναυτικά του, του γυάλισε τα παπούτσια, του μαντάρισε τις ριγέ του τις κάλτσες και να τονε τώρα θρονιασμένος, καμαρωτός, στο πίσω κάθισμα της «Σεβρολέτ» δίπλα στην Ανθούλα και στη μητέρα της κι η καρδιά του να χτυπάει από ανυπομονησία και να ξεροκαταπίνει και να μπερδεύει τα λόγια του, τόση ήταν η λαχτάρα του που θα' μπαινε σε κινηματογράφο για πρώτη φορά στη ζωή του.

Παρατηρήσεις

✍ Στις στήλες του πίνακα που ακολουθεί να σημειώσετε τη φωνή, τη συζυγία και τη διάθεση καθενός από τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου.

Ρήμα	Φωνή	Συζυγία	Διάθεση

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Υψηλή διαγωνίσματος β' τριμήνου

Πέμπτη, 23 Φεβρουαρίου 2012

2η ενότητα

Περίληψη κειμένου – Πλαγιότιτλοι (σελ. 39)

3η ενότητα

Ενεργητική και παθητική φωνή (σελ. 48 – 49)

Συζυγίες του ρήματος (σελ. 50 – 51)

Το α' συνθετικό (σελ. 52)

Λεξιλόγιο (σελ. 53 – 54)

Διαβάζω και γράφω: Φιλία

Βοηθητικά κείμενα: Κείμενο 2 (σελ. 45) – Κείμενο 4 (σελ. 47) –

Κείμενα από φυλλάδιο για τη φιλία

4η ενότητα

Οι διαθέσεις του ρήματος και η παθητική σύνταξη (σελ. 62 – 63)

Αντικείμενο – Μονόπρωτα και δίπρωτα ρήματα (σελ. 65 – 67)

Συνοχή ευρύτερου κειμένου (σελ. 69) **Μόνο το B1**

Λεξιλόγιο (σελ. 70) **Μόνο το B1**

Διαβάζω και γράφω: Το σχολείο **Μόνο το B1**

Βοηθητικά κείμενα:– Κείμενο 4 (σελ. 61)

Κείμενο 3 (σελ. 60) – Κείμενο φυλλάδιου για τον
αναλφαριθμητισμό **Μόνο το B1**

Επαναληπτικές ασκήσεις

Κείμενο 1 [Μεγαλώνουμε], Τετράδιο εργασιών, σελ. 34

A.

 Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για καθεμιά από τις τέσσερις παραγράφους του

κειμένου.

  Να υπογραμμίσετε τις πιο σημαντικές λέξεις (λέξεις – κλειδιά) στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου.

   Αξιοποιώντας τους πλαγιότιτλους και τις λέξεις κλειδιά να συνεχίσετε και να ολοκληρώσετε την περίληψη των δύο τελευταίων παραγράφων του κειμένου σε 50 λέξεις.

Το απόσπασμα παρουσιάζει (αναφέρεται) τις (στις) εντυπώσεις της αφηγήτριας από τα μαθηματικά και την ιστορία. _____

B.

 Να βρείτε τις διαθέσεις των υπογραμμισμένων ρημάτων.

  Να σημειώσετε τη φωνή των ρημάτων της δεύτερης παραγράφου.

   Να γράψετε πέντε ρήματα α' συζυγίας και πέντε ρήματα β' συζυγίας από το κείμενο:

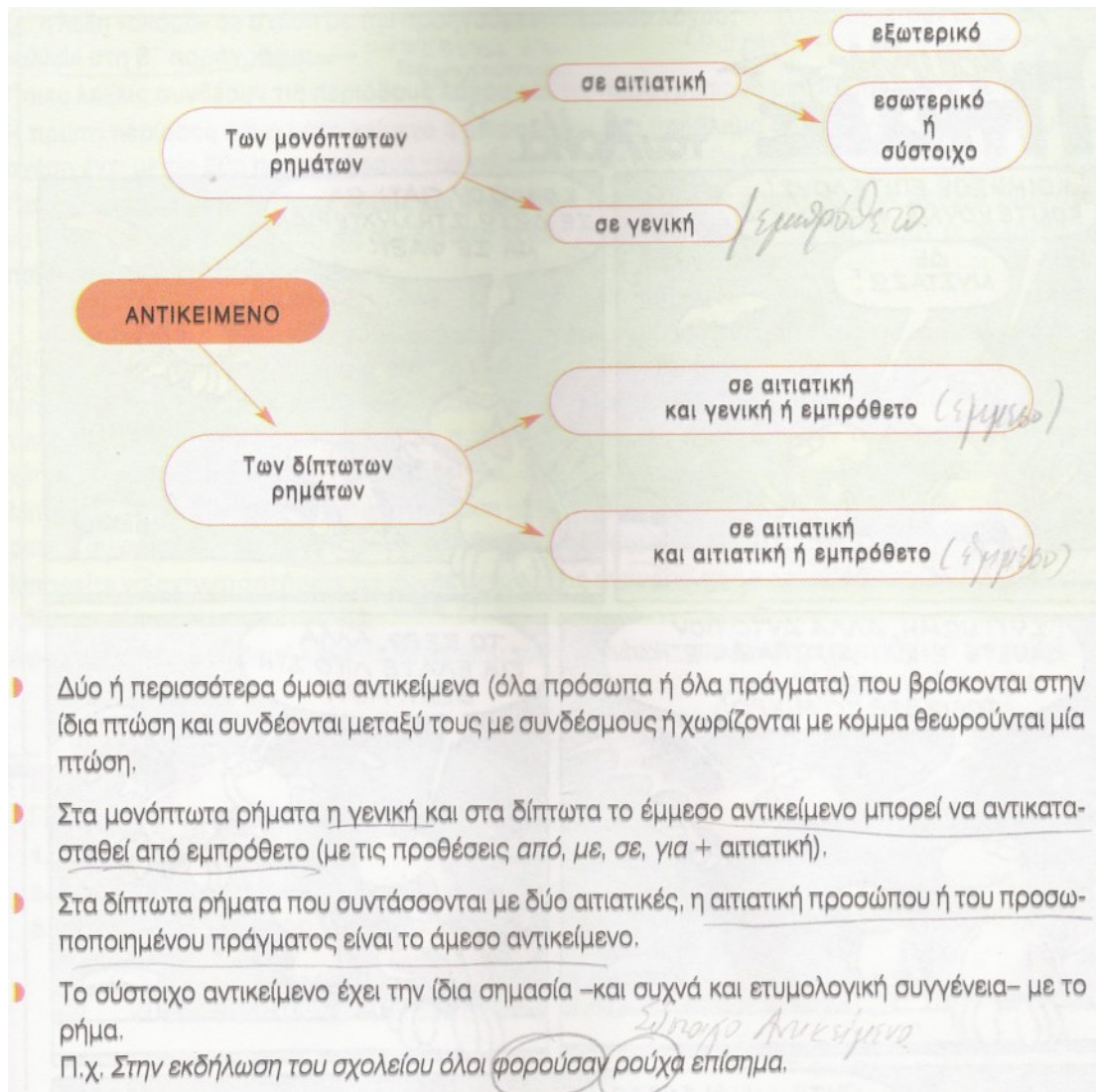
<i>A' συζυγία</i>	<i>B' συζυγία</i>

Ασκήσεις 2 και 3 από το Τετράδιο εργασιών

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ
ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΕΝΟΤΗΤΕΣ 2,3,4

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

✍️ Να βρείτε τα αντικείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων στην παράγραφο που ακολουθεί:

Στο χωριό Μονοδένδρι, αξίζει οπωσδήποτε να κάνετε μια επίσκεψη στο μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής, το οποίο βρίσκεται κυριολεκτικά στο χέλος της χαράδρας και έχει κτιστεί το 1412. Συνεχίστε το στενό δρομάκι και μετά τη μονή, το οποίο οδηγεί στο εσωτερικό της μιας πλευράς της χαράδρας. Η λέξη «δέος» είναι η μόνη η οποία μπορεί πιθανόν να περιγράψει το συναίσθημα που προκαλεί το τοπίο στον ταξιδιώτη. Ολόκληρη η περιοχή προσφέρεται για πεζοπορία (trekking), ώστε μετά να έχετε την αίσθηση ότι πραγματικά αξίζετε όλους αυτούς τους απερίγραπτους τοπικούς μεζέδες στις ταβέρνες των Ζαγορίων. Παραγγείλετε φυσικά και οτιδήποτε έχει σχέση με πίτα και δεν πρόκειται να το μετανιώσετε.

http://www.mfa.gr/greek/greece/young_people/trips.html

αξίζει =
 να κάνετε =
 οδηγεί =
 προσφέρεται =

2. ΦΩΝΕΣ – ΣΥΖΥΓΙΕΣ – ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Φωνές

- Ενεργητική : - ω , - ώ

- Παθητική: - μια

Συζυγίες

- Α΄ συζυγία: - ω, - ομαι
- Β΄ συζυγία: - ώ, - ιέμαι, - άμαι / - ούμαι

Διαθέσεις

- Ενεργητική = το υποκείμενο κάνει κάτι. Π.χ. τρέχω
- Παθητική = το υποκείμενο «παθαίνει» κάτι, δέχεται το αποτέλεσμα μιας ενέργειας. Π.χ. τραυματίζομαι, χτυπώ
- Μέση = το υποκείμενο κάνει κάτι και ταυτόχρονα δέχεται το αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας. Π.χ. χτενίζομαι, αγκαλιάζομαι
- Ουδέτερη = το υποκείμενο βρίσκεται απλώς σε μία κατάσταση, ούτε ενεργεί ούτε παθαίνει. Π.χ. κοιμάμαι, κάθομαι

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Η παράγραφος

- Θεματική περίοδος
- Σχόλια / Λεπτομέρειες
- Κατακλείδα

Συνδετικές λέξεις και φράσεις

📖 Υπάρχουν πάρα πολλοί τρόποι συνοχής η λειτουργία τους επιτυγχάνεται συνήθως με:

- α) Επανάληψη λέξεων ή φράσεων.
- β) Χρήση λέξεων ή φράσεων με σημασιολογική συνάφεια (αντί επανάληψης), π.χ. ισότητα – ισοτιμία.
- γ) Χρήση αντωνυμίας ή επιρρήματος στη θέση ονόματος (αναφορά).
- δ) Σύνδεση με λέξεις ή φράσεις συνδετικές (είναι ο συχνότερος τρόπος με τον οποίο, συνειδητά ή ασυνείδητα, επιδιώκουμε τη συνοχή).
- ε) Με επεξηγηματικές λέξεις.
- στ) Με ερωτήσεις (καλό είναι να αποφεύγονται ή τουλάχιστον να μην πολυχρησιμοποιούνται).

Η περίληψη κειμένου

- Για την περίληψη θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω οδηγίες
 - 1. Διαβάζουμε προσεχτικά** όλο το κείμενο, ώστε να έχουμε μια γενική ιδέα για το περιεχόμενό του, κάνοντας παράλληλα τις πρώτες πρόχειρες επισημάνσεις και υπογραμμίσεις.
 - 2. Επισημαίνουμε το νοηματικό κέντρο** γύρω από το οποίο κινείται το περιεχόμενο του κειμένου.
 - 3. Σε μια δεύτερη και πιο προσεχτική ανάγνωση επισημαίνουμε με υπογραμμίσεις τις καίριες λέξεις και φράσεις (λέξεις – κλειδιά) και κρατάμε σημειώσεις σχετικές με τα επιμέρους θέματα.**
 - 4. Με τη βοήθεια των υπογραμμίσεων και των σημειώσεων διακρίνουμε τα επιμέρους θέματα του κειμένου, τα οποία διατυπώνουμε ένα ένα σε ρηματικό λόγο (σε προτάσεις ή σε μικρές περιόδους)**
 - 5. Συνθέτουμε σε ενιαίο πυκνό και προσεγμένο κείμενο** τις παραπάνω προτάσεις και περιόδους με τη σειρά τους συνδέοντάς τες μεταξύ τους με τις κατάλληλες λέξεις και φράσεις· έτσι, έχουμε ολοκληρωμένο το κείμενο της περίληψης .

- Για τη σύνθεση μιας περίληψης δεν πρέπει να ξεχνάμε πως:
 1. Ακολουθούμε μια αφαιρετική διαδικασία. Ωστόσο πρέπει να αποφεύγουμε την υπερβολική αφαίρεση και γενίκευση.
 2. Η περίληψη έχει την προσωπική μας σφραγίδα, το δικό μας ύφος (όχι εκείνο του αρχικού κειμένου).
 3. Ως προς το περιεχόμενο δε διατυπώνουμε σχόλια, ούτε αρνητικά ούτε θετικά, πάνω στα διάφορα σημεία του αρχικού κειμένου. Δε διατυπώνουμε γενικά προσωπικές μας απόψεις. Γενικά δεν πρέπει να παρεκκλίνει η περίληψή μας από το περιεχόμενο του αρχικού κειμένου, δεν το αλλοιώνουμε και δεν το παραποιούμε.
 4. Αν χρειαστεί να χρησιμοποιήσουμε αυτολεξεί ολόκληρες φράσεις του κειμένου, τις κλείνουμε σε εισαγωγικά.
 5. Το κείμενο της περίληψης είναι πυκνό και πολύ προσεγμένο από άποψη δομής και έκφρασης: χωρίς κενά, επαναλήψεις, πλεονασμούς και με συνοχή νοημάτων.